

સ્થાન ભરમનગર સ્ટેશન કેલવા
લાઇબ્રેરી છુક તરીકે મંજૂર

શ્રી

કન્યા ગરવા

ખનાવનાર

મણીશંકર વિ. વિશ્વ

હડીયાણા કન્યાશાળાના મ

રહીશ જોડીયા

આવૃત્તી ૧

હરિગીત

ગરબાવળીનો મંથ આ કરો
નિજ દેખે દૂર કરી સકળ
સદ્ધર્મને ધારી હૃદય ત્રય
આ સનમય ગરબાવળી કરો
સને ૧૯૦૪

પ્રતિ ૧૯૬૭ માં આઈડી ૨૫

અમદાવાદ

શ્રી રાજનગર ટાઇપ શાળા

જોડીયાબાઈ મુળે

કિંમત ૪

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૯૭

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ડૉ. વા. વલ્લભાવણી

વિષય-મ ૪૫૪ : ૮૪૫૪ : ૬ : ૪

સંસ્થાન જામનગર સ્ટેટના કેલવણી ખાતામાં ઇનામ
લાઇબ્રેરી બુક તરીકે મંજૂર થએલ છે.

શ્રી કન્યા ગરવાવઢી.

ખનાવનાર

મણીશંકર વિ. વિશ્વનાથ દવે.
હુડીયાણા કન્યાશાળાના માજી મહેતાજી.
રહીશ જોડીયા બંદર.
આવૃત્તી ૧ લી.

હરિગીત છંદ.

ગરખાવળીનો ગ્રંથ આ કરી કંઠ બાધ વિચારજો,
નિજ દોષ દૂર કરી સકળ સ્ત્રી સદ્ગુણોને ધારજો,
સદ્ધર્મને ધારી હૃદય ત્રય તાપ ટાળી ઠારજો,
આ રતનમય ગરખાવળી કરી કંઠ તરીને તારજો.

સને ૧૯૦૪ સંવત ૧૯૬૦

સને ૧૯૬૭ ના આઠે ૨૫ પ્રમાણે રજીસ્ટર કરાવીછે.

અમદાવાદ.

ધી રાજનગર ટાઇપ ફાઉન્ડરી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં
જેશીંગભાઇ મુળજી પટેલે છાપી.

કિંમત ૪ આના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૅ.પોરાઈટ-સંગ્રહ

૯૧૭

મધ્યમ શિક્ષણ મંત્રાલય

દાહરો.

ગુણવંતી બહેનો સહુ, બળુશો રાખી પ્રેમ;
તો નીતિ સદ્ગુણને, મેળવશે જશ તેમ.

પ્રસ્તાવના.

આહો ! સજ્જનો વિચાર કરતાં એમ જણાય છે કે આ દુનિયામાં કોઈ પણ માણસ ગાયનથી ખુશી નહિ થાય, એવું મારા જોવામાં આવ્યું નથી. તેમજ પક્ષીઓ વગેરે અનેક પ્રાણી પોતાની ભાષામાં આનંદથી ગાયન રૂપી કોલાહલ કરતાં હોય તેવું ઘણું માણસોના જોવામાં આવે છે, તેથી હું એમ ધારું છું કે માણસને ગમતની સાથે જ્ઞાન આપનારું સાધન તો સારું ગાયનજ છે. જેટલી ગાયનથી તનમન ઉપર અસર થાય છે, તેટલી જીભથી થતી નથી. તો તનમનની શક્તિની કળીઓને સુનીતિના ગાયન રૂપી જળ વડે પ્રસૂક્ષિત કરી સુગંધી-મય બુદ્ધિરૂપી પુષ્પ બનાવી જ્ઞાનરૂપી સુગંધી આપવાવાળું સાધન તો સારી કવિતાજ છે, એમ ધારી મારા તથા મારી આર્ય ભૂમિની ઉછરતી સુંદર મહિલાના સાથને ગમતની સાથે જ્ઞાન આપવાના હેતુથી મેં આ ગર્યાવળી તૈયાર કરી છે. તેમાં મારી બુદ્ધિ પ્રમાણે યથાશક્તિ નીતિ રસ તથા શૈલી વાપરી નાનાં બાળકો ગાઈ શકે તેવા રાગમાં બનાવી છે. વળી તે રાગો જણુવા માટે એક પ્રસિદ્ધ કડી પ્રાચીન કવિયોના ગવાતા ગર્યાઓમાંથી શોધી ઉપર મુકી છે. તથા ધોરણમાં પાણુ ત્રણાવી શકાય તેવી રીતે ગર્યાઓની અનુક્રમે ગોઠવણુ કરવા ઉપર પણ પૂરતું ધ્યાન આપવામાં આવ્યું છે.

આધુનિક સમયના જન સમાજમાં પ્રાચીન કવિયોની કવિતાના રાગ તાલ ગાવા સાંભળવામાં પ્રીતિકર જોવામાં આવે છે, જેથી પ્રસિદ્ધ રાગમાં ગવાય તેવી ગર્યાઓ લોકપ્રીય થશે, એવી અભિલાષાથી આ પુસ્તક રચ્યું છે. આવી ગર્યાવળી કવિ કૌસ્તુભ નવલરામભાઈ તરફથી બહાર પડી છે ને તે

કન્યાશાળાઓમાં ચાલે છે. પરંતુ તેમાંના રાગ તાલ અથવા ત-
થા પરિચીત ન હોવાથી ઉછરતી કન્યાઓને ગાવામાં તથા સ-
મજવામાં મુશ્કેલી ભરેલા જણાય છે. તેમજ વળી નીચલાં ધો-
રણમાં જાળ કન્યાઓને માટે સહેલા રસિલા અને ગાતાં ઉમં-
ગ થાય તેવા ગરબાઓને માટે હાલ સૂઝી તેવું સાધન જોવામાં
આવતું નથી. એમ મને કેટલાંક કારણથી જણાતાં મેં પ્રસીદ્ધ
રાગતાલમાં નવલ કન્યાઓ અર્થ સમગ્ર કેલવણીમાં કેવી રીતે
ઉમંગભર આગળ વધતીઓ જન્ય, તથા દુનિયામાં સદ્ગુણને
પાત્ર થાય તેવી રીતના સરલ અર્થવાળા, સુનીતિવાળા, અને
તમાગ સુંદર મહિલાઓના વર્ગોને હિતોપદેશક ગરબાઓ રચી
આર્ય વર્ગની યથામતિ સેવા બજાવી છે.

આ ગ્રંથ જાળ કન્યાઓથી તે અભ્યાસ પૂર્ણ થતાં સૂ-
ધીની સ્ત્રીઓને સદ્બોધને માટે પ્રથમથીજ ઉપયોગી થશે
એમ ધારી આનું નામ “કન્યા ગરબાવળી” રાખવામાં
આવ્યું છે.

આ હુંક મુદતમાં મારો કેલવણી ખાતામાં રહી દુરસદે કરે-
લો પ્રેમ પૂર્વક પ્રયાસ પ્રભુ પાર પાડશે કે નહિ, એમ હું આ
ગરબાવળી બનાવતાં ધણીવાર અટક્યો હોઈશ. કારણકે આ મારું
નીતિનું પુસ્તક છે, પણ તે કેલવણી ખાતામાં મંજુર થશે કે
નહિ. એ વાક્ય મને “મૌઠ્યા પ્રયાસ છે” એમ સૂચવતું હ-
તું. પણ મેંતો મારા દ્રઢ મન સાથે નિશ્ચય કીધો હતો કે
“પ્રયત્ને પરમેશ્વર પ્રતીત થાય છે” એ વાક્ય ઉપર આધાર
રાખી આ લઘુ પુસ્તક યથા મતિ ઇશ્વર કૃપાથી સંપૂર્ણ કીધું છે.

પુસ્તક લખનારની પંક્તિમાં પ્રયત્નથી ભળવાને આ મા-
ફ પહેલું પુસ્તક છે જેથી આ પુસ્તકમાં હસ્ત દીધે પ્રાપ્તિ પ્રાપ્ત
તથા ઝડ ઝમકની ઓછી ચમક તથા લખીત દોષ વગેરેની
ભૂતો કોઈ કોઈ ઠેકાણે થઈ હશે, તો તે ભૂતો મારા હૈંસિલા

મહેરબાનો બતાવશે. તેમના ઉપકાર સાથે હું મારી ભૂતો કમ્બુ-
લ કરી ધણી ખુશીથી બીજી આવૃત્તીમાં સુધારી સેવા ચૂકીશ નહિ.

વળી પ્રભુપાસ જીગલ કર જોડી યાચું છું જે મારી આ-
ર્ય ભૂમિની સમસ્ત સુંદરીઓના અંતઃકરણમાં નીતિનાં નિ-
ર્મળ ઝરણુ વડે સુનીતિનાં ગીતરૂપી બીજનું પોષણ કરી તન-
મનની શક્તિઓની કળાઓને પ્રદ્વિત કરી તેની સદ્ગોષ્ઠ રૂપી
સુગંધ ઠામ ઠામ પ્રસરાવનારા ગ્રંથો સર્વદા પ્રકાશિત કરવા
મને તથા મારા આર્ય બંધુઓને પ્રેરણા કરજે. એજ આપની
પાસે શુદ્ધ અંતઃકરણથી વિજ્ઞાપિ છે.*

આ ગરબાવળીમાં કાઠીયાવાડના મહેરબાન એ. ઇ. તર-
બડ સાહેબ બહાદુરે કરેલી સૂચના પ્રમાણે પહેલી ત્રીજીપર
તાલ પણ મૂકવામાં આવ્યા છે.

તા, ૮-૧-૧૯૦૪

લી. કર્તા.

* આ પુસ્તકમાં મહેરબાન રાજકોટ ફીમેલ ટ્રેનિંગ કૉલેજ-
ના હેડ માસ્તર માણેકલાલ નાગરદાસે કેટલોક શ્રમ લઈ બે વખત
સુધારો કર્યો છે, ને કેટલીક અગત્યની સૂચનાઓ મને તેઓ સા-
હેબ તરફથી મળી છે. તથા ભાવનગરના રહીશ નાગર ગૃહસ્થ રા.
રા. રણછોડલાલ ગુલાબરાયે પણ મને કેટલીક અગત્યની સૂચના-
ઓ આપી આભારી કરેલ છે. અને હડીયાણાના રહીશ અષ્ટાવ-
ધાની શીશ્ર કવિરાજ શંભુરામ લાલજીએ પણ આ બુક તપાસી
કેટલાક સુધારો કરવા ભલામણ કરી હતી ને તાલ મૂકવામાં પણ
પોતે બંને કેટલીક મહેનત લઈ ઉપકારી કરેલ છે તેા આ બાબત
આવા સુદ્ધ ગૃહસ્થોનો હું સંપૂર્ણ ઉપકાર માનું છું.

લી. કર્તા.

શ્રી ધૈશ્વર પ્રાર્થના.^૧

હરિગીત છંદ.

હે દેવના અધિ દેવ અરજી, સર્વ સાથે કીજીએ,
અન્યાસનું આ નવિન ધોરણુ, પ્રેમ રાખી લીજીએ;
તે નવિન ધોરણુ શીખવા સદ્‌મુદ્ધિ નીર નખાવજો,
રાખી કુશળ સહુ સાથને પરિપૂર્ણ સંપ રખાવજો. ૧
ઉદ્યોગ આપી અંગમાં, આગસ અગારી ટાળજો,
વિદ્યા વિષે પ્રીતિ કરાવી, સ્નેહથી સંભાળજો;
આશિષ દમ્ધએ રાજને, જેથી થયાં જ્ઞાની અમે,
તે રાજની ચડતી કરો, એ અરજ સાંભળજો તમે. ૨

શ્રી ધૈશ્વર પ્રાર્થના.^૨

હરિગીત છંદ.

જગદીશ દિલમાં ધર દયા, અમ ઉપરે કરૂણા કરી,
ત્રાતા વિચારી જગતનો આ, અરજ કરવા આદરી;
તું ઇશ દેજે નવિન વધતું, જ્ઞાન તુજ ભંડારથી,
જે પુસ્તકોના પાઠ પૂરા, શીખીએ ઉપકારથી. ૧
કંકાસ ને વળી કબેશ કાપો, અમતણાં કરૂણા કરી,
વિદ્યા વિવેકે શીખવા, મતિ આપજો પ્રીતિ ધરી;
પ્રેમે કરીને પ્રાર્થના, મુખેથી જોવું માગીએ,
સહુ કાજમાં કર મદદ તું, હે ઇશ પાયે લાગીએ. ૨
ભક્તિ તણી શક્તિ સદા તું, આપજો ઉરમાં વિભુ,
નિશદીન નિર્મળ પ્રેમ તારો, પામીએ જેથી પ્રભુ;
હે દીનદયાળુ ભક્ત પાળુ, અતિ કૃપાળુ છો તમે,
સ્વીકારજો આ પ્રાર્થના, સ્નેહે કરી પૂરી અમે. ૩

૧ વર્ગ ભરાય ત્યારે બોલાવી પાઠ શરૂ કરવા.

૨ વર્ગ ભરાય ત્યારે આ કવિતા ગવરાવી પાઠ શરૂ કરવો.

લી. કર્તા.

અનુક્રમણિકા.

૧ ઇશ્વર પ્રાર્થના } વર્ગ બરાબ ત્યારે ગાવાની.
૨ ઇશ્વર પ્રાર્થના

ગરબી—બાળવર્ગ.

૧ અંગ કસરતની	...	...	...	૧
૨ રમતની	...	...	...	૨
૩ રમતની	...	...	...	૩
૪ ધર્મ વાવવાની	...	...	...	૩

ધોરણ ૧ થું.

૧ નિશાળનું વર્ણન	...	...	...	૪
૨ બાળકીઓને શીખામણ...	...	...	...	૫
૩ સદર શીખામણ	...	...	...	૭
૪ બાળકીઓનું નિત્ય કર્મ...	...	...	...	૮

ધોરણ ૨ થું.

૧ ઇશ્વર સ્તુતિ	...	...	...	૮
૨ નિત્ય કર્મ વિષે	...	...	...	૧૦
૩ શીવણ વિષે...	...	...	...	૧૧
૪ સંગ્રહ કરનારી કીડી વિષે	...	...	...	૧૩
૫ નિશાળેથી ઘેર જતાં શીખામણ...	...	...	...	૧૪

ધોરણ ૩ થું.

૧ ક્રોધ તજવા વિષે	...	...	...	૧૫
૨ બાળનું વર્ણન ભાગ ૧સો.	...	...	...	૧૭
૩ બાળનું વર્ણન ભાગ ૨જો.	...	...	...	૧૮
૪ શીખામણની ગરબી.	...	...	...	૨૭

ધોરણ ૪ થું.

૧ ઇશ્વર સ્તુતિ (પ્રાર્થના)	...	...	...	૨૨
૨ સારી શીખામણની ગરબી	...	...	...	૨૪
૩ વિદ્યા રૂપી વેલી	...	...	...	૨૬
૪ સંપ રાખવા વિષે	...	...	...	૨૭

૫ સતિના ગુણ મેળવવા માટે ઇશ્વર પ્રાર્થના....	૨૯
૬ સાચું બોલવા વિષે	૩૧

ધોરણ ૫ મું.

૧ શીયળ સાચવવા વિષે	૩૨
૨ મધુરા બોલ બોલવા વિષે	૩૩
૩ વિદ્યા મહિમા	૩૫
૪ સુધારાની જ્ઞાન	૩૬
૫ રસોઈની રચના	૩૮
૬ કળાસ મધમાખ વિષે અન્યોક્તિ... ..	૪૦

ધોરણ ૬ ઠું.

૧ સારી શીખામણની ગરખી	૪૨
૨ નિજ પતિપર પ્રેમ રાખવા વિષે	૪૪
૩ દંપતિ સ્નેહ સંકળતા	૪૫
૪ વહેમ તજવા વિષે	૪૬
૫ ગૃહરાજ્યની ગરખી	૪૯
૬ સારી શીખામણની	૫૧

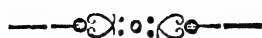
ફીમેલ કોલેજમાં અભ્યાસ કરનાર બાઈઓ સાડ.

૧ માને શીખામણ	૫૩
૨ શીખામણની ગરખી	૫૫
૩ સતી સ્ત્રીઓનો શણગાર	૫૭
૪ શાંતિથી શીયળ સાચવવા વિષે	૫૯
૫ સંસાર રૂપી વન	૬૨
૬ બાગનું વર્ણન	૬૩
૭ સાસરીયે સંપીને રહેવા વિષે	૬૫
૮ કન્યા વિક્રય નિષેધ	૬૭
૯ પરોપકાર કરવાનો ઉપદેશ	૬૯
૧૦ પરમેશ્વરની દયા	૭૨

છવટ વખતે.

૧ ઇશ્વર પ્રાર્થના ભુજંગી છંદ.	૭૫
--------------------------------------	----

કન્યા ગરબાવળી.

બાળવર્ગ માટે.

ગરબી ૧ લી.

અંગ કસરત.

(કાંકરીયા ઉપરરે, નોખત વાગે છે) એ રાગ.

- સખી સૌ આવો રે, કસરત કરવાને;
હારે ઉભાં રહોરે, રમત સૌ રમવાને. ૧
- અવળાં ફરી સૈયરરે, ઊંચા હાથ કરો;
સખી કર નીચારે, પગલાં ત્રણ ભરો. ૨
- ડાળાં થઈ જાઓરે, સહુ બહેનો સાથે;
જમણા પ્રી વળતીરે, અદળ વાળો હાથે. ૩
- સરખાં થઈ ઊંચોરે, જમણો હાથ કરો;
ડાળો કર ઊંચોરે, કરવા ચિત્ત ધરો. ૪
- દુખડાં લઈને રે, સૌ તાળી પાડો;
વગાડી ચપટીરે, ત્રણ પગલાં માંડો. ૫
- કસરત કરી લીધીરે, બેઠક પર બેસો;
હવે હું પૂછુંરે, ઉત્તર તેનો દેશો. ૬

ગરબી ૨ જી.

રમતની.

(અચકો મચકો કારેલી) એ રાગ.

સૌ સૈયર હામળી આવો, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે;
 લઘએ રમતોતો લહાવો, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે. ૧
 સૌ સાથે ખેશી જાઓ, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે;
 ફરી સર્વે ઊભાં થાઓ, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે. ૨
 ફરી જમણા જખમે થઈએ, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે;
 કર એક પીજતો લઘએ, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે. ૩
 ડાખાં થઈ જૂઠાં પડીએ, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે;
 સિદ્ધાં થઈ મીઠાં લઈએ, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે. ૪
 બેઠકપર ખેશી જઈએ, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે;
 ફરી પાછાં ઊભાં થઈએ, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે. ૫
 ચચ્યારની હારો ચારે, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે;
 તેવી ચોરસ થઈ હારે, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે. ૬
 ફરી ઝટ કુંડાળું વાળી, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે;
 કરી ચપટી કર લઘ તાળી, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે. ૭
 ઊંચા કર છત્રી ખનાવી, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે;
 ફરી ગાઓ તાળી લગાવી, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે. ૮
 જણી ખારે મહેલ ખનાવો, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે;
 તે આંદર એક પીરાજો, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે. ૯
 બે દ્વાર એક કરો પેહેરો, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે;
 લઘને રમતની લેહેરો, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે. ૧૦
 થઈ જાઓ હારે સીધી, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે;
 રમતાં શું કસરત કીધી, આજ, સહુ સાથે કસરત કરીયે. ૧૧

ગરબી ૩ જી.

રમતની.

(હુંતો શિંગોડા તળાવે પાણી ગધતીરે) એ રાગ.

- આવો રમીએ રમત શાણી બાંધરે;
કરીએ કસરત ખેલ ગીત ગાઈ રે. ૧
- બનો બબ્બેની સૈયર સરખી હારોરે;
ઘોડા ગાડી કેરો ખેલ કરવો સારોરે. ૨
- લાવી મસ્ત બે ઘોડાને આગે બેડોરે;
માની હુકમ નક્કી હાર નહિ તોડોરે. ૩
- નાનાં નાનાં રહો લગામની વચ્ચેરે;
હાંકનાર પાછળ હાંકવાને મચ્ચેરે. ૪
- ઘોડા હણ હણ કરતા ચાલ્યા પ્રવાનેરે;
આજે અમોને ખુશી કરવાનેરે. ૫
- ગડગડ ગાડી ચાલે ધડગડ ચાલે ઘોડારે;
પહોંચ્યા પહોંચ્યા પણ મુકામે જઈ મોડારે. ૬
-

ગરબી ૪ થી.

કસરત. ઘઉંવાવવાની.

(હાંહારે પટોળાં પાટણનાં) એ રાગ.

- હાંહારે વાવે ઘઉં કંઈ રીતે, હાંહારે કહું સાંભળો પ્રીતે;
હાંહારે ઓરણીમાં ઘઉં ઓરે, હાંહારે બળદ ખેંચે જીરે. ૧

હાંહાંરે ધઉ ટોપલી ભરીને, હાંહાંરે આસે આસ વેરીને;
 હાંહાંરે આસો ગહીતો વીતે, હાંહાંરે વાવે ધઉ એ સીતે. ૨
 હાંહાંરે કુવેતરને આસીયા, હાંહાંરે ઉગ્યા ધઉ ચોમાસીયા;
 હાંહાંરે લાણો ધઉની લૂંટે, હાંહાંરે વાંકા વળી આમ ચૂંટે. ૩
 હાંહાંરે વાઢી ખળે લાવીયા, હાંહાંરે પછી કચરાવીયા;
 હાંહાંરે પછી આમ ઉપણાવ્યા, હાંહાંરે ખનરે વેચાવ્યા. ૪
 હાંહાંરે અમારે ઘેર લાવ્યા, હાંહાંરે સુપડલે સોવરાવ્યા;
 હાંહાંરે ધઉ ઠીક મળીયાછે, હાંહાંરે ગુલાએ થોડા દળીયા છે. ૫
 હાંહાંરે ઘંટીતો આમ ફેરવે, હાંહાંરે કે આંગળીને ટેરવે;
 હાંહાંરે ૧૨ ૧૨ ૧૨ લોટ પડે, હાંહાંરે કે દળતાં થાક ચડે. ૬
 હાંહાંરે કણક ગુંદી ચોળી, હાંહાંરે વણો પૂરી પોળી;
 હાંહાંરે જમી આવ્યાં નિશાળે, હાંહાંરે વળી કહીશું કાલે. ૭

ધોરણ ૧ લા માટે.

નિશાળનું વર્ણન.

ગરબી ૧ લી.

(૧ અલગેલી અંગે માત, જોવાને જમએ) એ રાગ.

આલો આલોને સૈયર આજ, ભણતર ભણવાને;

જેથી પૂરણ થાયે કાજ, શીખીએ ગણવાને. ૧

---

૧ (સખી પડવેથી પહેલો દિન, નાથજી નાવ્યારે) એ રાગમાં પણ ગવાશે.

- ૩ડી શોભે છે સારી નિશાળ, સુખ દેવાવાળી;
જ્યાં અક્ષય મળે વિશાળ, સદ્ગુણી સારી. ૨
- ગાય પ્રેમેથી ૩ડાં ગીત, રાગેથી બાળા;
જેથી જ્ઞાન મળે ખચ્ચીત, સુખ સાધન સારાં. ૩
- રંગ કક્કા તણા તકતાય, શોભે રૂપાળા;
જજ્યા લખોટા ચોકદા માંય, ગણતી સૌ બાળા. ૪
- નવા નકશા નવ રંગિત, દેશે ઓળખવા;
જેમાં પૂરણ ચોંટે ચિત્ત, પ્રીતેથી શિખવા. ૫
- એવી નિશાળે જાવું રોજ, મા મુજને ગમશે;
દિસે રમતથી પણ મોજ, રમત મન રમશે. ૬
- ૩ડા મહેતાજી નિશાળમાંય, ભણતર શીખાવે;
રમાડે ભણાવે ત્યાંય, જાવું બહુ ફાવે. ૭
- એવી નિશાળે મુજને મૂક, મા પાચે લાગું;
ઠીક અમ્મસર છે નવ ચૂક, મા મુખથી માગું. ૮
- મા મારા તે જેવડી ત્યાંય, ભણવાને જાયે;
જેથી મન માફ હરખાય, હું જાઉં ત્યાંયે. ૯
- દિસે ભણ્યા વિના નરનાર, સૌ મૂરખ સરખાં,
૩ડા ભણતરમાં અપાર, મા સુખ મેં નિરખ્યાં ૧૦

ગરબી બીજી.

બાળકીઓને શીખામણ.

(સુંદર બાઈ ચાલ્યાં સાસરીયે) એ રાગ

દઉ સ્નેહ સહિત શીખામણ હું;
કહું છું તે કાને ધરજે બહેન, આ શીખામણ સાંભળજે.

- હિત જાણો તો આગસ તબજો;
 રૂડી રીતે આચરજો બહેન, આ શીખામણુ સાંભળજો. ૧
 કાંઈ દિન મીઠાઈ કે મેવા;
 તે મારગમાં નવ ખાઈજો બહેન, આ શીખામણુ સાંભળજો.
- લલકાં દુનિયામાં દેખાઈજો;
 તેથી ગાંડાં ગણાઈજો બહેન, આ શીખામણુ સાંભળજો. ૨
 ધરમાંથી ચોરી નવ ખાઈજો;
 મોઢેથી માગી લઈજો બહેન, આ શીખામણુ સાંભળજો.
- પણુ જો માતા ના પાડે તો;
 રોઈને દુઃખ નવ દઈજો બહેન, આ શીખામણુ સાંભળજો. ૩
 ભાવેથી ચિત્ર ભરત શીખો;
 હૈયામાં હેંશજ આણી બહેન, આ શીખામણુ સાંભળજો.
- વળી સોતાં ઝાડકતાં શીખો;
 જો કામ તમારું જાણી બહેન, આ શીખામણુ સાંભળજો. ૪
 વાસણુ માંજીને વાપરીજો;
 ગાળીને પીજો પાણી બહેન, આ શીખામણુ સાંભળજો.
- રસોઈ રૂડી રીતે શીખો;
 અતિ પ્રેમ દીલમાં આણી બહેન, આ શીખામણુ સાંભળજો. ૫
 વસ્તુ સર્વે સંભાળીને;
 સજ કરીજો ધરી ચોકખાઈ બહેન, આ શીખામણુ સાંભળજો.
- ગુણવંતી તો ગાફલ ન રહે;
 નહિ ગમશે કંઈ ગંદાઈ બહેન, આ શીખામણુ સાંભળજો. ૬
 મેલી જગ્યામાં નવ રમીજો;
 કદી વસ્ત્ર ન કરીજો મેલાં બહેન, આ શીખામણુ સાંભળજો.
- ભત્રી નિશાળે ભણવા જાતાં;
 નહિ રહીજો સૌથી છલ્લાં બહેન, આ શીખામણુ સાંભળજો. ૭

ઝોમ કરશે તો આગળ જતાં;
 સર્વે કામે સુખ લેશે ખડેન, આ શીખામણુ સાંભળજો.
 સમજો તો શિક્ષા મણિ દે છે;
 વાંચીને સમજી રહેશે ખડેન, આ શીખામણુ સાંભળજો. ૮

ગરબી ૩ જી.

બાળકીઓને શીખામણુ.

(માંડે સોનાનું છે જેડુંરે, છેલ છપીલા છોગાળા) એ રાગ.

શીખો સુખે શીખામણુ સારીરે,	લાડકડી નાની બાળા;	
દિક્ષમાં લેજો ઉતારીરે,	લાડકડી નાની બાળા.	૧
શરીરે ચોખ્ખાઈ સજજોરે,	લાડકડી નાની બાળા;	
ગફલત ગંદાઈ તજજોરે,	લાડકડી નાની બાળા.	૨
નહિ રાખો હઠના હેવારે,	લાડકડી નાની બાળા;	
માબાપની કરજો સેવારે,	લાડકડી નાની બાળા.	૩
નાની વય જતું નિશાજોરે,	લાડકડી નાની બાળા;	
તો બુદ્ધિ વધે વિશાજોરે,	લાડકડી નાની બાળા.	૪
ભણજો ભણતર ભલી રીતેરે,	લાડકડી નાની બાળા;	
વખણાશે જનમાં જાનેરે,	લાડકડી નાની બાળા.	૫
પ્રેમેથી વાંચો નીતિરે,	લાડકડી નાની બાળા;	
પ્રભુપર ધરી રૂડી પ્રીતિરે,	લાડકડી નાની બાળા.	૬
શુભ તેથી થશે તમારેરે,	લાડકડી નાની બાળા;	
જગમાં સુખ લેશે સાંરેરે,	લાડકડી નાની બાળા.	૭
નહિ લડશે તમે લડાઈરે,	લાડકડી નાની બાળા;	
રહેજો સંપી સહુ બાઈરે,	લાડકડી નાની બાળા.	૮

ધરો હદે શીખામણુ મારીરે, લાડકડી નાની ખાળા;
લેજો ભણુતર ભણુનારીરે, લાડકડી નાની ખાળા. ૯

ગરબી ૪ થી.

ખાળકીઓનું નિત્ય કર્મ વિષે.

(હૈયે ખોળામાં ધાલી ખાચડી) એ રાગ.

બહેની જાગે જનો ત્યારે જાગીએ, પ્રભુ સંભાળી પાયે લાગીએ;
ધીરજ ધારીને દાંતો ધોધએ, જન જાતની રીતી જોધએ. ૧
પાઠ કરવાનો હોય તે કીજીએ, લખવાનું તે લખી લીજીએ;
નિર્મળ પાણીએ નાહી લહીએ, અંગ ચોળીએ ચતુરાઈએ. ૨
વસ્ત્ર ધોયેલાં અંગે ધારીએ, મેલાં તે અંગેથી ઉતારીએ;
રોજ માતાની આજ્ઞા માગીએ, કામકાજ સૌ કરવા લાગીએ. ૩
જમએ નિશાળે જમી કરી, શોખીએ ચોપડી સમી કરી;
વચન વાંચીને વિચારીએ, અર્થ અંતરમાં ઉતારીએ. ૪
નહિ કોઈને ટુંકારીએ, નહિ ઉંચે સાદે ઉચારીએ;
ચોરવાનું ચિત્ત ન રાખીએ, જૂઠું જીભેથી નવ ભાખીએ. ૫
પાપથી તો પાછાં ભાગીએ, પ્રભુ પાસે વિદ્યા માગીએ;
દીધી શીખામણુ સુબહાલની, શિક્ષા માનોને મણિલાલની ૬

ધોરણ ૨ માટે.

ગરબી ૧ લી.

ઈશ્વર સ્તુતિ.

(મામેરૂં મોંઘા મૂલનું) એ રાગ.

સુતાં ઉઠી સર્વારે પ્રભુ બજે;
કરવી પ્રાર્થના તેની હમેશ, નમો જગદીશને.

મહિમા મોટો તેનો મન લેખીએ;
 ધ્યાન ધરતાં બુદ્ધિ મળે બેશ,   નમો જગદીશને. ૧
 જેને પલમાં દુનિયા સરજી બધી;
 વળી સરજ્યા છે સુરજ ચંદ,   નમો જગદીશને.
 રોજ ઝગમગતા તારા બેઘને;
 થાય મનમાં અતિશે આનંદ.   નમો જગદીશને. ૨
 પૃથ્વી પાણી સાગર સૌ તેણે કર્યાં;
 પશુ પર્વતને મોટા પહાડ,   નમો જગદીશને.
 ધાતુ માત્ર બનાવી છે ભોંયમાં;
 કીધાં નાનાં મોટાં ઘણાં ઝાડ,   નમો જગદીશને. ૩
 સર્વે વસ્તુ બનાવી તે બ્રહ્મા;
 આપી આપણને બુદ્ધિ અનૂપ,   નમો જગદીશને.
 એતો સૃષ્ટી સકળનો નાથ છે;
 એતો સર્વ કળાનો છે ભૂપ,   નમો જગદીશને. ૪
 એને કૌંતી તે ઉપમા આપીએ;
 એતો પોતે પોતાને તુલ્ય,   નમો જગદીશને.
 બજે બીજને ભાવ ધરી ભોળા;
 એતો તેની ગણો મોટી ભૂલ,   નમો જગદીશને. ૫
 સહુનો કરતા ને હરતા એ સ્વામી છે;
 તેનાં નામને રૂપ અનેક,   નમો જગદીશને.
 જૂદી રીતે બજે જનો તેહને;
 હોય જેનામાં જેવો વિવેક,   નમો જગદીશને. ૬
 રાજી રાજી પ્રભુજીને રાખવા;
 દયા રાખી કરો શુભ કામ,   નમો જગદીશને.
 તેની બીક રાખી પાપ નવ કરો;

એતો જોઈ રહ્યો ઠામો ઠામ, નમો જગદીશને. ૭
 એનું કાંઈએ આત્મણું નથી જરા;
 ઉરમાં સમજે છે તેતો તમામ, નમો જગદીશને.
 પ્રભુ ચિંતામણી કૃપા ચિંતવ્યું;
 આપે જશ આત્મ વસ્ત્રને દામ, નમો જગદીશને. ૮

ગરબી ૨ જી.

નિત્ય કર્મ વિષે.

(આલો તમે ચાલ ધણી રૂડી) એ રાગ.

ખહેતો તમે કેલવણી લેજો;	ટક
ભણી ગણી દુર્ગુણ તજી દેજો.	ખહેતો ૦ ૧
કેલવણીમાં સદ્ગુણ મેળવણી;	
રાખો તો વધે જમણી ત્રગણી.	ખહેતો ૦ ૨
ભલી નિશાળે ભણવા જાવું;	
વાટે ચાલતાં ખાવું નહિ ખાવું.	ખહેતો ૦ ૩
જહેલાં ઉઠી દાતણ તો કરવું;	
પ્રભુ ભજી પાપ થકી ડરવું.	ખહેતો ૦ ૪
પાટી ખડીયો લેખણ ને પેતો;	
સાથે નિશાળે લઈ જવું ખહેતો.	ખહેતો ૦ ૫
સ્તે જતાં કયાંયે રોકાવું નહિ;	
જવું બહાર તો માને જવું કહી.	ખહેતો ૦ ૬
નિશાળે જઈ તંગરે એસો;	

દિલે ડહાપણુદાર જરૂર થશે.	ખહેનો ૭
નિશાળે જઈ ગુરૂને નમવું;	
ભણવું ચિત્ત ચોડી નહિ રમવું.	ખહેનો ૮
સહુ સખી સંખી જાંખી રહેજો;	
વિચારીને પાઠ વાંચી લેજો.	ખહેનો ૯
શરીર લૂગડાં ચોખ્ખાં રાખો;	
અમુલ્ય વખત ખોઈ નવ નાંખો.	ખહેનો ૧૦
ચોરી ચાડી કોઈની નહિ કરવી;	
વાતો નમ્ર વિવેકે ઉચરવી.	ખહેનો ૧૧
નહારી સોજત કદિ નહિ કરવી;	
નહારાં ગીતો નિંદા પરહરવી.	ખહેનો ૧૨
પ્રમાણિકતા પરીક્ષામાં ધરો;	
ભણતાં લખતાં વાત રમત ન કરો.	ખહેનો ૧૩
પુસ્તક પાઠી રાખો સંભાળી;	
ડાઘા પાડી કરવી નહિ કાળી.	ખહેનો ૧૪
ધરી રાખો સાર ગ્રહણ રીતિ;	
પૂરી રાખી ભણતરપર પ્રીતિ.	ખહેનો ૧૫
વળી માત તાત ગુરૂ ભક્તિ;	
મણિ બની વધશે સારી શક્તિ.	ખહેનો ૧૬

ગરબા ૩ જી

શિવણ શીખવા વિષે.

(જાગા દેખાડ દેખાડ તારો વૈકુંઠ પતિ) એ રાગ.

ચાલો ચાલો સખી શીવણ કરીએ,
સોય દોરા ગજ કાતર કર ધરીએ; ચાલો ૦ ટક.

- દોરો સોયમાં પરોવી ટાંકા લદ્યો,
વળી કોર ઉપર બળીઓ દદ્યો;
બરીયે બરતો પૂલ ચીતરીઓ. ચાલો ૦ ૧
- ગુંથણુ ગમ પડતું ગણિ કરીઓ.
સોયા બે કરમાં બે ધરીઓ,
ટાંકા લેતાં સંભાળ ધણી કરીઓ. ચાલો ૦ ૨
- ગુંથો ઝબલું મોજાને ટોપી;
ગુંથો ગળપટ્ટા ગળે આરોપી,
પૂલ ઝાડ બનાવો ખુટ્ટા રોપી. ચાલો ૦ ૩
- શીખો ચીતર ચીતરવાને;
ઊન કર લદ્ય કેનવાસ બરવાને,
શીખો હુન્નર કારીગીરી કરવાને. ચાલો ૦ ૪
- શિવો અંગરખો કમખો ચિત્ત દદ્ય,
વેતરવાની ખૂગી ધ્યાને લદ્ય;
છુટા કડકા સોયે જોડી દદ્ય. ચાલો ૦ ૫
- ચોળા બંડી કબજા સારા,
શિખો સિવણુ ધાધરા ઘેરાળા;
એ કામ તમારું છે મુઠક બાળા. ચાલો ૦ ૬
- આજ શીવણુ ગુંથણુ બહુ શીખ્યાં,
જેથી મન સહુનાં બહુ હરખ્યાં;
ગણિ બણતરમાં ગુણુ શુભ નીરખ્યા. ચાલો ૦ ૭

ગરબી ૪ થી.

સંગ્રહ કરનારી કીડી વિશે.

(માફે સોનાનું છે બેડુંરે છેલ છળીલા છોગાળા) એ રાગ.

સખી ને આ કેવી દોડેરે; સંગ્રહ કરનારી કીડી;

કરી બેળું કોડે કોડેરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી. ૧

નથી જરા આળસુ ફેલીરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી;

સંપીને રહે સહુ બેળીરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી. ૨

નથી ક્લેશ કરીને વઢતીરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી;

માટીનાં ધર ઠીક મઢતીરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી. ૩

છે જાત બધામાં નખળીરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી;

પણ સંગ્રહ કરવે સખળીરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી. ૪

કણુથી કોઠારો ભરતીરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી;

સૌ હળી મળી સંપી ફરતીરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી. ૫

શીખામણ મહુને દેતીરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી;

રહો સંપી સહુને કહેતીરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી. ૬

ઉઘોગી રહો જન સર્વેરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી;

નહિ ખૂઓ વખત કોઈ ગર્વેરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી. ૭

ધરિ રીત કીડીના જેવીરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી;

ધન સંચય રીતી તેવીરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી. ૮

કણુ કણુથી ધન મેળવાશેરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી;

ક્ષણ ક્ષણથી પંડિત થાશેરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી. ૯

ટિપે ટિપે સરો ભરાશેરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી;

બહુ વખતે સંગ્રહ થાશેરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી. ૧૦

રહો સકળ કીડીની રીતેરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી;

મણિશંકર કહે છે પ્રીતેરે, સંગ્રહ કરનારી કીડી. ૧૧

ગરબી પ મી.

નિશાળેથી ઘેર જતાં શીખામણ.

(મામેરૂં મોઘા મૂલનું) એ રાગ.

મુણો સૈયર વખત પૂરો થયો;
 હવે જશું આપણ સહુ ઘેર, કાલે વહેલાં આવજો.
 તમને કામ કાલે જો આવી પડે;
 રજા માગજો રૂડી પેર, કાલે વહેલાં આવજો. ૧
 રસ્તે જતાં રઝળશો નહિ તમે;
 વાટે ચાલતાં રાખો સંભાળ, કાલે વહેલાં આવજો.
 ખોટો વાદ કો સાથે ન કીજીએ;
 દધએ નહિ મુખથી કોને ગાળ, કાલે વહેલાં આવજો. ૨
 પાટી પેનને ખડીયો લાવજો;
 ભૂલશો નહિ ચોપડી ઘેર, કાલે વહેલાં આવજો.
 રજા માગી માતાજીની પ્રીતથી;
 રમવા જાજો તમે બહી પેર, કાલે વહેલાં આવજો. ૩
 રૂડી રમત રમી વહેલાં આવજો;
 રાતે નીકળશો નહિ બહાર, કાલે વહેલાં આવજો.
 ઘેર પાઠ સહુ કરી લાવજો;
 લખજો લખવાના વિચાર, કાલે વહેલાં આવજો. ૪
 કરજો આજસ સૌ અળગું તમે;
 લેજો ભણતર ભણીને સાર, કાલે વહેલાં આવજો.
 માથું સાફ કરી ગુંથી આવજો;
 ડ્રવડ થાશે નહિજ લગાર, કાલે વહેલાં આવજો. ૫
 ખાંધ પીને નિશાળમાં આવજો;
 વાટે કરવો વિરામ ન ક્યાંય, કાલે વહેલાં આવજો.
 પૂરાં કપડાં ચોકખાં ડીલે પહેરવાં;

સર્વે વાતે શીખોને સદ્ગાઈ, કાલે વહેલાં આવજો. ૬
 મેલાં હાથ પાટી પોથી નવ કરો;
 વાત કરશોમાં નિશાળ માંય, કાલે વહેલાં આવજો.
 શિક્ષા માનીએ પ્રીતે ગુરુજીની;
 જ્યો સુધરીને સારાં થવાય, કાલે વહેલાં આવજો. ૭

ધોરણ ત્રીજું ભણનારીઓને

સા.૩.

ગરબી ૧ લી.

ક્રોધ તજવા વિશે શીખામણ.

(સુંદર બાઈ ચાલ્યાં સાસરીયે) એ રાગ.

સુણજો શીખામણ સંહુ બહેનો,
 કદી ક્રોધ તમે નવ કરશો બહેન, ક્રોધે કામો કથળે છે. ટેક
 નહિ કર્યાનાં કૃત્ય કરાવે છે;
 એ વાત હૃદયમાં ધરશો બહેન, ક્રોધે કામો કથળે છે. ૧
 જો ક્રોધ તમે અંતર ધરશો;
 કૂળ ભૂષણ લજ્જા ખોશો બહેન, ક્રોધે કામો કથળે છે.
 વિખવાદ પડાવે વહાલામાં;
 ક્રોધે પાછળથી રોશો બહેન, ક્રોધે કામો કથળે છે. ૨
 ક્રોધથી કૃત્ય થશે કુડાં.
 તેની ગમ જરી નહિ જોશો બહેન, ક્રોધે કામો કથળે છે.
 ડાહ્યાપણને ઊંધું વાળે છે,

સદ્બુદ્ધિને કયમ 'દો'શો બહેન, ક્રોધે કામો કથળે છે. ૩
 શાંતિને શોષો તે લે છે;
 વિવેક વિખેરી નાંખે બહેન, ક્રોધે કામો કથળે છે.
 કીર્તિને કલંકી ક્રોધ કરે;
 વાણીમાં વિખને દાખે બહેન, ક્રોધે કામો કથળે છે. ૪
 સંતોષ તણી જડ ઊખેડે;
 સદ્ વિધાને સોપાવે બહેન, ક્રોધે કામો કથળે છે.
 જગમાં શત્રુ ઊભા કરશે;
 જેથી નિંદ્રા નહિ આવે બહેન, ક્રોધે કામો કથળે છે. ૫
 તે સંપ ભૂળને છેદે છે;
 કુસંપને ગાદી સોંપે બહેન, ક્રોધે કામો કથળે છે.
 કદિ કૌરતારે એને સરજ્યો;
 પર દુઃખ ઉપયોગે ઝોપે બહેન, ક્રોધે કામો કથળે છે. ૬
 કુલટા સ્ત્રી ક્રોધજ સંધરશે;
 સમજી સ્ત્રી તેને તજશે બહેન, ક્રોધે કામો કથળે છે.
 ક્રોધે કમળા પતિ કાપે છે;
 સહુ બહાલાં વૈરી સમજશે બહેન, ક્રોધે કામો કથળે છે. ૭
 ક્રોધથી કૈનાં કુળ ગયાં;
 તજી સંપ વધાર્યો કુસંપ બહેન, ક્રોધે કામો કથળે છે.
 ક્રોધથી પ્રીતિ નહિ રહેશે;
 નહિ રહે સાથમાં સુસંપ બહેન, ક્રોધે કામો કથળે છે. ૮
 માટે આ વચનજ ધ્યાન ધરી;
 તજી ક્રોધ ક્ષમાદિલ ધરશો બહેન, ક્રોધે કામો કથળે છે.

મણિશંકરનાં અમૃત વચનો;

દિલ ધરતાં ભવજળ તરશે બહેન, કોયે કામે કથળે છે. ૯

ગરબી ૨ જી.

બાગનું વર્ણન ભાગ ૧ લો.

(રૂડો રૂડો મુલક ગુજરાત રૂડો) એ રાગ.

ચાલો ચાલો બહેનો બાગમાં જઈએ,	
ફૂલો ગુલાબ મોગરો જુદા લાઈએ.	૧
ચતુર ચંપોને પોયણી બહુ ફૂલી,	
ફૂલ રંગ બે રંગી છે અમૂલી.	૨
ફૂલ ઝાડ તણાં અમથાં ફૂલે,	
જેતાં ફળનું કાંઈ થાય નહિ મૂલે.	૩
જુઓ જુઓ આ કદળી બહુ સારી,	
સદ્ગુણી રૂપાળી છે બારી.	૪
જુઓ દાડમડી કેવી શોભે,	
ફળ જેતાં લેવાને મન લોભે.	૫
શોભે સીતાફળી બહુ ગુણવંતી,	
બાગ સારો બન્યો રખવાળ ખંતી.	૬
જુઓ રીસામણીનો છોડ કેવો,	
દિસે અતિ રીસાળ ગુણ નામ જેવો.	૭
જુઓ જુઓ ઝિભેલી એરંડી,	
ગુણ સારા લેવામાં છે ગંડી.	૮
જુઓ શેલડી સૈયર તેની છે,	
પણ કિમત વધારે કેની છે.	૯

ગુણ એરંડોએ શેરડોનો નવ લીધો, ભલે મેળાપ શેરડોનો કીધો.	૧૦
દિસે મુખડ જાત કેવી સારી, અતિ સદ્ગુણ તેહમાં છે ભારી.	૧૧
ફળ ફૂલ કદિ દેતીજ નથી; ગણી મોટી સુવાસનો ગુણુ જેથી.	૧૨
ભલે તેને વાઢી કાપી જાણે, પણુ સુગંધ તેની તે નવ જાણે.	૧૩
જેમ જેમ કાયા તેની જાણે, તેમ તેમ સુગંધી તે આણે.	૧૪
અપકાર ઉપર ઉપકાર કરે, જેથી માણસ તેને શીર ધરે.	૧૫
જીવો નાગર વેલી કેવી છે, નૂર મુખનું વધારે એવી છે.	૧૬
નથી ફળકે ફૂલ તેમાં કાંઈ, એવા ગુણુ ધરે જન મુખ માંડી.	૧૭

ગરબી. ૩ જી.

બાગનું વર્ણન ભાગ ૨ જો.

રાગ ઉપર પ્રમાણે.

જીવો જીવો કપાસનો છોડ સારો;
દિસે નાનો પણ જગતે ઢાંકનારો. ૧
તેના વિના માણસને નવ ચાલે,

તે થકી જન જગમાં મોજ મહાલે.	૨
ધણું મુલદાર વસ્ત્ર જને તેનાં,	
થઈ કાગળ ખજાર દે છેટેનાં.	૩
જુઓ જુઓ આ વડનાં ઝાડ મોટાં,	
ફળ તેનાં જેવાં નહિ છે છોટાં.	૪
ધન્ય તેની પુત્રિ વડવાઈને,	
દીધો આશ્રય પિતા ભાઈને.	૫
કેંક સદ્ગુણી દુર્ગુણી ઝાડો,	
છે બાગને ફરતી ફૂલ વાડો.	૬
ચોક્કર છે માંડવા દ્રાખ તણા,	
તેની મધુરતામાં નહિજ મણા.	૭
ઝાડ તાડીને તાડ ખજૂરી છે,	
તેની રીતભાત સર્વે જૂરી છે.	૮
કોઈ જનો તેથી સુખ નવ પામે,	
તેનો દિવાનો સુત દાર નામે.	૯
જુઓ ખસખસના છે છોડ ધણા,	
તેના કેશને ઝેરમાં નહીં મણા.	૧૦
જુઓ ધતુરો ફૂલવંતો દિસે,	
રહ્યું વિખજ તેનાં ફળ વિષે.	૧૧
છોડ જુઓને ગાંજનો રૂડો,	
પણ તેમાં રહ્યો કેફ ગુણ ફૂડો.	૧૨
જુઓ જુઓ બજરના રોપ બિગે,	
કોઈ ચાવે પીએ ને ખૂંચ સુંધે.	૧૩
ફૂડી ફૂડી બજર પણ છે ફૂડી,	
નથી એના જેવી જગમાં ભૂંડી.	૧૪
તેમ સંસાર બાગ તપાસી જુઓ,	
કોઈ ભૂંડો ભલો ને જીવતે મુઓ.	૧૫

જેના ઉત્તમ કામમાં નહિ ખામી,	
જેની કીર્તિ જગતમાં બહુ જામી.	૧૬
માટે બહેનો ભાઈઓ કહુંછું પ્રીતે,	
રહે કીર્તિ અચળ રહો એ રીતે.	૧૭
દુર્ગુણો તજી સદ્ગુણો લહો,	
જેથી આ ભવ પાગમાં મુખી રહો.	૧૮
મણિશંકરની વિનંતી ધ્યાન ધરો,	
ભજી ઇશ્વરને સંસાર તરો.	૧૯

ગરબી ૪ થી.

શીખામણ.

(મામેરૂં મોંઘા મૂલનું) એ રાગ.

મુણો શાણી સખી શીખામણ દઉં,
હેતે ગણાવું વિદ્યા હું સાર,   ભણતર ભણો ભાવથી.
જેથી મુખિયાં થશે સંસારમાં;
શીખો વચન વિવેક વિચાર,   ભણતર ભણો ભાવથી. ૧
રૂડા આંક શીખો રાખી પ્રેમને;
જેથી લેખાં જલદી કરાય,   ભણતર ભણો ભાવથી.
રૂડા બાવન અક્ષર શીખવું;
જેથી પુસ્તક પૂર્ણ પઢાય,   ભણતર ભણો ભાવથી. ૨
તમે તાત તાણું માન રાખજો;
વળી માતાને લાગજો પાય,   ભણતર ભણો ભાવથી.
દુઃખ દુર્જલને દેશો નહિ;

કરો મુકૂત રમી જગ માંય,   ભણતર ભણો ભાવથી. ૩
 ચોરી ચાડીને જુહું લાગીએ;
 કદી કરીએ નહિ બહુ હાસ્ય,   ભણતર ભણો ભાવથી.
 તમે પંચ તણા પરીઆણમાં;
 તેજ્યા વિણુ જાવું નવ એ અવાસ, ભણતર ભણો ભાવથી. ૪
 કદિ રમતાં તે રીસ ન કીજીએ;
 ખોટી કરીએ ન પર પંચાત,   ભણતર ભણો ભાવથી.
 જમતાં બહુ જોર ન કીજીએ;
 પ્રીતે ભાવતો લીજે ભાત,   ભણતર ભણો ભાવથી. ૫
 અન્નણી વસ્તુ કદિ નવ ખાઈએ;
 ઘડીએ નહિ અઘટીત ઘાટ,   ભણતર ભણો ભાવથી.
 કદિ હોડ કોથી કરીએ નહિ;
 નવ ચાલીએ ઉજડ વાટ,   ભણતર ભણો ભાવથી. ૬
 ગીતો વાત કથા સંવાદમાં;
 વચ્ચે નવ કરીએ કાંઈ વાત,   ભણતર ભણો ભાવથી.
 રોજ ઉઘમ પ્રીતથી કીજીએ;
 જેથી તનમન રહે રળિઆત,   ભણતર ભણો ભાવથી. ૭
 કદિ એકલાં ગામ ન ચાલીએ;
 પડે કામ કદિ જો કોટ,   ભણતર ભણો ભાવથી.
 લીધું દીધું લખીને રાખીએ;
 જેથી ખાતે ન આવે ખોટ,   ભણતર ભણો ભાવથી. ૮
 મોઢે આપ વખાણુ ન ખોલીએ;
 ધારીએ નિત પોતાનો ધર્મ,   ભણતર ભણો ભાવથી.
 કદિ કોઈને દોષ ન દીજીએ;
 કીજે આપણું હોય જે કર્મ,   ભણતર ભણો ભાવથી. ૯
 નિત્ય પ્રભુની સેવા કીજીએ;
 ભક્તિથી થવું તેહને શર્ણુ,   ભણતર ભણો ભાવથી.

૧ પરભાતે તમે નવ પોઢશો;
 રહી નવરાં ન તોડીએ તણું, ભણુતર ભણો ભાવથી. ૧૦
 મનં નિર્મળ નીતિથી માંજવું;
 જેમ ઠામ ઉજળે છે રાખ, ભણુતર ભણો ભાવથી.
 કોમળ બાળા શિક્ષા મણિલાલની;
 હૃદે રાખો ધરી અભિલાષ,^૨ ભણુતર ભણો ભાવથી. ૧૧

ધોરણ ચોથુ ભણુનારીઓને

સાર.

ગરબી ૧ લી.

ઈશ્વર સ્તુતી.

(અંગા માતાની ગરબડીરે) એ રાગ.

કરીયે ઈશ્વર ઉપાસનારે;
 ધરીયે હૃદયામાં નિત ધ્યાનરે, કરીયે ઈશ્વર ઉપાસનારે.
 જેણે પૃથ્વ વાયુ બનાવીયુંરે;
 છે કળવંતો તે બળવાનરે, કરીયે ઈશ્વર ઉપાસનારે. ૧
 કરજોડી વંદુ હું તેહનેરે;
 માગું સહવિદ્યા સુ જ્ઞાનરે, કરીયે ઈશ્વર ઉપાસનારે.
 સૂરજ ચંદ્રને તારા ધણારે,
 કીધો પ્રકાશનો અપ્રમાનરે, કરીયે ઈશ્વર ઉપાસનારે. ૨
 જળ થળ ચૈતન્ય કીધું બધુંરે;

ક્રીધા મોટા પર્વત સારરે,   કરીયે ઈશ્વર ઉપાસનારે.
 પલમાં જીવન આપે જગતનેરે;
 પલમાં કરે સર્વ સંહારરે,   કરીયે ઈશ્વર ઉપાસવારે. ૩
 જે છે અખંડને અવિનાશીરે;
 જેનાં અકળિત દિસે કામરે,   કરીયે ઈશ્વર ઉપાસનારે.
 જપ તપ ધ્યાનમાં આવે નહિરે;
 તેનું હૃદયે ધરિયે નામરે,   કરીયે ઈશ્વર ઉપાસનારે. ૪
 માગું કરજોડી તેની કનેરે;
 દેજો સુમતિ સુજશ સારરે,   કરીયે ઈશ્વર ઉપાસનારે.
 માંડું નિર્ભળ મન રખાવજોરે;
 દુઃખ કાપી સુખ દો આ વારરે, કરીયે ઈશ્વર ઉપાસનારે. ૫
 રાખો કુશળ સર્વે સાથનેરે;
 દેજો સંપ સુ લક્ષણ સારરે,   કરીયે ઈશ્વર ઉપાસનારે.
 કુશળ રાખો મારા તાતનેરે;
 રાખો કુશળ કુટુંબ પરિવારરે,   કરીયે ઈશ્વર ઉપાસનારે. ૬
 રહેમ નજર રાખો સહુ ઉપરેરે;
 તમ કરૂણાએ રહીએ ક્ષેમરે,   કરીયે ઈશ્વર ઉપાસનારે.
 રાખો સંતોષી અમ બાળનેરે;
 રખાવો નીતિ કેરો નેમરે,   કરીયે ઈશ્વર ઉપાસનારે. ૭
 કાપો કુપ્રુદ્ધિ કુચાલનેરે;
 જેથી થાએ નિત કલ્યાણરે,   કરીયે ઈશ્વર ઉપાસનારે.
 કાપો મોહ અને અહંકારનેરે;
 આપો અમૃત સરખી વાણરે,   કરીયે ઈશ્વર ઉપાસનારે. ૮
 માગું માયાળુ સ્વભાવનેરે;
 છે જેથી જગમાં નિભાવરે,   કરીયે ઈશ્વર ઉપાસનારે.
 કામ ક્રોધ મદ લોભનીરે;
 ટાળો ચોરી ચાડી સાવરે,   કરીયે ઈશ્વર ઉપાસનારે. ૯

જડ મૂળથી જૂઠું ટાળજોરે;
 ઘો સાચું બોલ્યાની ટેવરે,   કરીયે ઇશ્વર ઉપાસનારે.
 સૌ ભાગ્ય અખંડ વધારજોરે;
 દેજો માત તાતની સેવરે,   કરીયે ઇશ્વર ઉપાસનારે. ૧૦
 અન્ન ધન વસ્ત્રને આપજોરે;
 દેજો બહાલા મારા તાતરે,   કરીયે ઇશ્વર ઉપાસનારે.
 મણિલાલે જે માગ્યું ઇશ્વરારે;
 તે તે દેજે તું સાક્ષાતરે,   કરીયે ઇશ્વર ઉપાસનારે. ૧૧

ગરબી ૨ જી.

સારી શીખામણ.

(હુંતો શિંગોડા તળાવે પાણી ગમતીરે) એ રાગ.

મારી શીખામણ ધ્યાન ધરો બહુનોરે;
 ઘણો મહિમા જગતમાં જેનોરે. ૧
 મહા સદી કેરા મતમાંહી ભળજોરે;
 ખરાં થઈને વચને તમે પગજોરે. ૨
 સદા સમજીને સ્વચ્છ મન રાખોરે;
 પ્રીતે પ્રભુ કેઈ નામ મુખ ભાખોરે. ૩
 લોક હુંટવાનો લોભ નવ કરીયેરે;
 સંતોષ સદાય મન ધરિયેરે. ૪
 સંપી જંપીને નિભાવો ઘર બારરે,
 તજો કડું વેણ દેશ અહંકારરે. ૫
 હળામળી રહો પ્રીતે સહુ સાથેરે
 ધીરે સહો જે હોય દુઃખ માથેરે. ૬
 દુઃખ પરધેર પોતાનું ન દાખોરે;

પ્રેમે પતિવૃત અંતરમાં રાખોરે.	૭
ખોટી ટાપ ટીપ કેરી ટેવ ટાળોરે,	
રૂડી રાખી રીત ખોટી ચાલ ખાળોરે.	૮
પોતે ભણીને ખીજીઓને ભણાવોરે;	
વાંચી જ્ઞાન કેરો ગ્રંથ લીઓ લઢાવોરે.	૯
લેશ લાવો નહિ આળસ અંગેરે;	
કરીયે કાજ સહુ મન ઉછરંગેરે.	૧૦
પોતે મુધરી ખીજીઓને મુધારોરે;	
જીભે વિવેકનો ખોલ ધરો સારોરે.	૧૧
રાખો ચંચળતા ચિત્તમાં ચાતુરીરે;	
કદિ કોધે નહિ ખોલો વાત જૂરીરે.	૧૨
પ્રીતે પાળો પીળો પ્રીતિ રસ પાનરે,	
શીયળ સદ્ગુણ ધરી મન જ્ઞાનરે.	૧૩
સાસુ સસરાની સેવા કરો પ્રીતેરે;	
તેના આશિર્વાદે મુખી રે'શો નિતેરે.	૧૪
ભંગ ભરથારનું વેણુ નહિ કરશોરે;	
પ્રિય લેખો તમે નિજ પ્રાણુ સરખોરે.	૧૫
વૃદ્ધ સાથે કદિ વાદ નહિ કીજોરે;	
મોટા જનની મર્યાદ રાખી લીજોરે.	૧૬
ગાળો પ્રભુ કરાં ગીત સહુ પ્રીતેરે,	
પ્રભુ પતિ કેરી ભક્તિ કરો નિત્યેરે.	૧૭
ઈશ નથી દૂર તમથી ક્યાંયેરે;	
પ્રેમ ભક્તિ થકી જ્ઞેશો મન માંયેરે.	૧૮
લખો લેખે અભિલાષ પ્રભુ પુરેરે;	
પ્રભુ ચિંતા તમારી સહુ ચૂરેરે.	૧૯
જેથી ધન ધાન્ય સનગાન પામોરે;	
પ્રભુ સેવાથી દુઃખ સહુ વામોરે.	૨૦

કાડે મલે સ્વર્ગનું સુખ જાણેરે;

મણિશંકરનું વચન પ્રમાણેરે.

૨૧

ગરબી ૩ જી.

વિધારૂપી વેલી.

(વનમાં આસોપાલવના ઝાડ, કદમ કેરી છાયારે) એ રાગ.

- જહેની હિત શીખામણુ આજ, કહું ધ્યાને ધરજેરે;
સદ્ વિદ્યા બણુવા કાજ, અતિ યતન કરજેરે. ૧
- સદ્ વિદ્યા રૂપી વેલી, સુર તર સમ ફળશેરે;
બણુજે પ્રેમે સહુ મન મેલી, ઉત્તમ ફળ મળશેરે. ૨
- તે છે દોલતની દાતાર, પ્રતાપી તે વેલી રે;
પામી વિશ્વ વિષે વિસ્તાર, સર્વે થકી પે'લીરે. ૩
- તેની ચંદ્ર રવિ સૂધી છાંય, રોડી મહિ ઝાઝીરે;
તેનો પેસાર પાતાળ માંય, ડાળો ઝાઝી બાઝીરે. ૪
- જન મનમાં તેનું મૂળ, શોધી જ્ઞેતાં જડશેરે;
તેનાં સુગંધી મય ફુલ, ફળ અમૃત ઝરશેરે. ૫
- ઉત્તમ રસ એ ફળનીમાંય, લહે જન પ્રીતેરે;
સુખ પામે તે જ્યાં જન જાય, આનંદની રીતેરે. ૬
- તેનું પ્રીતે જે કરશે પાન, ઇશ્વર પદ જાણેરે;
જાણે પૂરણુ બ્રહ્મનું સ્થાન, પડે સુખ જાણેરે. ૭
- જેથી પૂજાયે દારોદાર, ઘણું ગાન પામેરે;
જે છે સજ્જનનો શણગાર, બધાં દુઃખ વામેરે. ૮
- રહે જે જન તેથી દૂર, પશુવત તે છેરે;

એની ફાકટ જાંદગી ફૂર, પડિત સહુ કે'છેરે.	૯
રહી સંકટમાં તે સાથ, વિધન વન બાજેરે;	
વળા નોધારાનો થહી હાથ, પૂરી રીતે પાજેરે.	૧૦
તેની થીતળ રૂડી છાંય, તળે જે બેસેરે;	
તેની સેવાએ જડવૃત્તી જનમ, મુખ્યુદ્ધિ લેશેરે.	૧૧
શીલ સંતોષ દયા વિવેક, ક્ષમાને શમતારે;	
ધર્મ આદી ગુણ અનેક, રૂપી પૂજા ગમતારે.	૧૨
જે પુત્રો અમુલ્ય સુવાસથી, દિન દિન પૂજેરે;	
જેની સુવાસ કેરી આશથી, સજ્જન બૂજેરે.	૧૩
એવી દેવ લતાની સેવ, કરે સહુ પ્રીતેરે;	
મણિને વિદ્યાબ્યાસની ટેવ, આપો પ્રભુ નિત્યેરે.	૧૪

ગરબી ૪ થી.

સંપ રાખવા વિષે.

(શુભો શામળા હું તમ માટે ઘેલી થઈ જો) એ રાગ.

બહેનો સંપીને સુખી રહો આનંદમાં જો;	ટક.
જેથી સાદ્ય મળે વિકટ ભવ ૪ંદમાં જો.	બહેનો ૦ ૧
તજ ક્રોધને ક્ષમા દિલે સહુ ધરો જો;	
અદેખાધ અહંકાર મદ પરહરો જો.	બહેનો ૦ ૨
સંપે સંપત્તિ પૂરી તમોને સાંપડે જો;	
જેથી જગત મધ્ય આગર ઘણી જડે જો.	બહેનો ૦ ૩
તજને કુસંપ સંપ તમે સેવશો જો;	
તેથી પ્રમાણિક નમ્ર તમે તો થશો જો.	બહેનો ૦ ૪

- કોઇ સાથ કદિ કલેશ લેશ નહિ કરોજો;
 નક્કી જગતમાં સુખી થઇ તમે ફરો જો.   બહેનો ૦ ૫
- ધરી પ્રેમ કરો સંપ સહુ સાથમાં જો;
 ચેતો ચેતો હજી બાજી તમ હાથમાં જો.   બહેનો ૦ ૬
- કદિ કુસંપેથી કૃત્ય સારું નહિ થશે જો;
 થશે જગતમધ્ય હાંસી આબરૂ જશે જો.   બહેનો ૦ ૭
- કળાવાન પણ કુસંપથી ન ફાવીયા જો;
 બળહીણ પણ સંપે બચાવીયા જો.   બહેનો ૦ ૮
- ગયાં રાજ કૌવતવાનનાં કુસંપથી જો;
 વધ્યા વેરી જેથી સુતા નહિ જંપથી જો.   બહેનો ૦ ૯
- ખોળ કરી ઇતિહાસને જુઓ તમે જો;
 જખર રાજ હોય પણ કુસંપ તો દમેજો.   બહેનો ૦ ૧૦
- જેહ ધરવિષે કુસંપ વાધ્યો ધણોજો;
 ધર તેહનું રમશાનું તુલ્યમાં ગણો જો.   બહેનો ૦ ૧૧
- જુઓ પશુવત્ કિડી સંપને સજો જો;
 પ્રાણ બચ તોય સંપને નહિ તજો જો.   બહેનો ૦ ૧૨
- જુઓ જુઓ દેશીઓ નજર કરી ધણીજો;
 કરી છે દશા કૂડી કુસંપે આપણી જો.   બહેનો ૧૩
- કરી ફૂળમાં કુસંપ પાંડુ વન ગયા જો;
 મટ્યો સંપ જેથી રામ વનમાં રહ્યાજો.   બહેનો ૦ ૧૪
- બદલ કુળ સંપ તજવા થકી ગયું જો;
 પાયમાલ પૃથુ કેરું રાજતો થયું જો.   બહેનો ૦ ૧૫
- ભરતખંડને ભીખારી કુસંપે કયો જો;
 જુઓ અંગ્રેજોએ સંપ કેવો આદર્યોજો.   બહેનો ૦ ૧૬
- માટે ચેતો ચેતો બાઈ ભાઈ સર્વદા જો;
 થશે સંપ થકી દૂર સર્વ આપદા જો.   બહેનો ૦ ૧૭

ગુઓ ગુઓને કુસંપ છે કે લક્ષણો નો;
 તથા કલેશ સળે સંપ થશે રક્ષણો નો. બહેનો ૦ ૧૮
 ખાર ખેદ તે કુસંપ કેરાં મૂળ છે નો;
 સંપ સજ્યા વિના સમજણુ ધુળ છે નો. બહેનો ૦ ૧૯
 કહે મણિલાલ તજો સહુ કુસંપને નો;
 સજ સંપ સજ સંપ પામે જંપને નો. બહેનો ૦ ૨૦

ગરબી પ મી.

સતીના ગુણ મેળવવા માટે ઈશ્વર પ્રાર્થના.

(રઘુપતિ રામ રૂદ્રેમાં રહેજેરે) એ રાગ.

સતીપણું આપજો પ્રભુ અમનેરે,
 કરજોડી વિનવીયે સહુ તમને. સતીપણું ૦ ટેક.
 જેથી જશ જગમાં અતિ જમેરે,
 ઓળખાઈએ સતીયોને નામેરે;
 કીર્તિ કીરણ વધે ગામે ગામે. સતીપણું ૦ ૧
 ભરત ભૂમિપર થઇ ગઇ સતીયોરે,
 જેની તનમન સારી મતિયોરે;
 ગાય જશ જગ મળે સારી ગતિયો. સતીપણું ૦ ૨
 લોપા મુદ્રા અનુસુયા ૧આળીરે,
 રેણુકા ભોગવતી મતવાળીરે,
 સૂકન્યા સાવિત્રી ભાગ્યશાળી. સતીપણું ૦ ૩
 ચંદ્રપ્રભા આનંદી બાઇરે,

દમયંતી તાગમતિ માધરે,
જેના ગુણ શકું કેમ ગાઈ. સતીપણું ૪

ગાર્ગી મૈત્રેયી મેના આદીરે,
ગાંધારી દેહુતી સતી સાદીરે,
ળીજી ઘણી સતી સતવાદી. સતીપણું ૫

સાત સતીયોનાં નામ ગણાવુંરે,
મેં પવિત્ર થવા હું બણાવુંરે,
ક્રમવાર વિગતથી જણાવું. સતીપણું ૬

અહલ્યા તારા ને દ્રૌપદી માતારે,
સીતા કુન્તા મનોહરિ સાતારે,
સૂક્ષ્માચના સાતે સતી દાતા. સતીપણું ૭

ધતીહાસમાં જોઈએ તપાસીરે,
રાણુક દેવી સોના રાણી ખાસીરે,
તેની પાસે આધૂનીક દાસી. સતીપણું ૮

પ્રેમ પતીને પાતાને પીતાંરે,
લોકોના અપવાદથી જીતાંરે,
જેના ગુણની ગવાણી છે ગીતા. સતીપણું ૯

આપો તેના ગુણો દયા આણીરે,
નહાની પુત્રિ પોતાની જાણીરે,
માગ્યું એટલું ઉલટ આણી. સતીપણું ૧૦

હતી તે સતીયો વિદ્યાવાળીરે,
જેની કીર્તિ ગુણીઓએ ભાળીરે,
અદ્ભુત કામો ભાગ્યશાળી. સતીપણું ૧૧

નમ્રતા સદ્વિદ્યા આપોરે,
નીતિ વિચારો અમારા સ્થાપોરે,
મતિ પાપ તણી પ્રભુ કાપો. સતીપણું ૧૨

માગીએ કર જોડી પ્રભુ આપોરે,
આપી સર્તી કેરા ગુણ કષ્ટ કાપોરે,
મણિ કહે શીયળપદ સ્થાપો. સતીપણું ૧૩

ગરબી ૬ ઠી.

સાચું બોલવા વિષે.

(રમવા આવોનીરે આવોને નંદના લાલ રમવા આવોનીરે)

એ રાગ.

- સહુ સાચું બોલે, જુહું મુખથી ન બોલોરે, સહુ સાચું બોલો. ૧૬.
એ છે બલો બણતરનો સાર, તમારા તનમનનો શબ્દગાર;
જેથી સુધરે સંસારે, સહુ સાચું બોલો. ૧
- પ્રભુએ દયા અંતરમાં ધારી, પશુ કરતાં દીધી સમજણ સારી;
રહો વિનયથી વાત વિચારીરે, સહુ સાચું બોલો. ૨
- તેથી સુખ સંપત બહુ થાયે, દુર્ગુણ સૌ ઓછા થઈ જાયે;
સજ્જનમાં તે મનાયેરે, સહુ સાચું બોલો. ૩
- સાફ દેખાય જો સાચ પગાયે, જરૂર જણો કીર્તિ જળવાયે;
સદ્ગુણ સહુ મેળવાયેરે, સહુ સાચું બોલો. ૪
- જૂઠેથી જગદીશ્વર ખીજે, પ્રભુજનું ચિત્ત સાચેથી રીઝે;
સત્યપણું સજી લીજેરે, સહુ સાચું બોલો. ૫
- અંતરમાં તમે એમ વિચારો, સત્ય વડે શોભે સંસાર સારો;
સત્યે વાયુ વાય ધારોરે, સહુ સાચું બોલો. ૬
- સાચેથી બહાણ જલમાં તરેછે, સાચેથી સુર્ય પ્રકાશ કરેછે;
શીતળતા ચંદ્ર ધરેછે, સહુ સાચું બોલો. ૭
- સત્યથી જળ પૃથ્વીપર વરસે, સાગર મર્યાદા સાચે ન તજશે;
સત્ય વિના કામ વણસેરે, સહુ સાચું બોલો. ૮

દીસે સત્ય સદા સુખકારી, એથી અધિક લાભ કોઈ નહિ ભારી;
 સાચું બોલો ટેવ સારીરે, સહુ સાચું બોલો. ૯

સત્ય શણગારે થવું અધિકારી, સાચને આંચ ન આવે લગારી;
 મણિ કહે સત્ય વિચારીરે, સહુ સાચું બોલો. ૧૦

ધોરણ પ મું ભણનારીઓને સાર.

ગરબી ૧ લી.

શિયળ સાચવવા વિષે.

(હારે માએ કનકની માંડવી ઘડાવી) એ રાગ.

હારે પહેરે જેકો શીયળની સાડી,
 હારે જેથી જશ જગમાં વધે અગાડીરે,
 જેકો શીયળ સજે સ્નેહ આણી. ટેક. ૧

હારે તેહ સાડીમાં સત્ય જાહુ ગિરાજે;
 હારે તેમાં કનક વિવેક વેણ છાજેરે, જેકો શીયળ૦ ૨
 હારે ખહેનો શીયળમાં શાંતિ પ્રકાશે;
 હારે શીયળ સાડીના તેજે તીમીર નાશેરે, જેકો શીયળ૦ ૩

હારે ભણે પહેરે ઘરેણાં હજારે;
 હારે પણ શીયળ વિના જુઠાં ધારેરે, જેકો શીયળ૦ ૪
 હારે ભણે કનક જડિત પહેરે ચૂડી;
 હારે દિસે શીયળની સાડી વિણ કૂડીરે, જેકો શીયળ૦ ૫

હારે કદિ જાંઝરનાં સાદે મોહે શામા;
 હારે પણ શીયળના સાદ વિણ નકામારે, જેકો શીયળ૦ ૬

હાંરે પહેરો કનકની કંચૂકી રૂપાળી;
 હાંરે પણ શીયળ વિના લાગે કાળીરે,   જેકો શીયળ૦ ૭
 હાંરે ભલે આંજો કાજળ નેણ માંહી;
 હાંરે શોભે નહિ નેણ શર્મ વિણ કાંહીરે,   જેકો શીયળ૦ ૮
 હાંરે ભલે મુખ શોભાયે પાન ચાવે;
 હાંરે મધુર વાક્ય વિણ શોભા ન આવેરે,   જેકો શીયળ૦ ૯
 હાંરે રહ્યા સકળ સદ્ગુણ શીયળ માંહી;
 હાંરે કદિ ગુણ વિના રૂપ શોભે નાહીરે,   જેકો શીયળ૦ ૧૦
 હાંરે ગ્રહી ગુણ શીયળના પ્રીતે;
 હાંરે જશ મેળવશે સારી રીતેરે,   જેકો શીયળ૦ ૧૧
 હાંરે શ્વસુર પીયરમા લાયક ગણાશે;
 હાંરે નક્કી શીયળથી પાવન થાશેરે,   જેકો શીયળ૦ ૧૨
 હાંરે પતિપર પૂરો પ્રેમ ધરાશે;
 હાંરે નક્કી કહું તેથી ભવજળ તરાશેરે,   જેકો શીયળ૦ ૧૩
 હાંરે માટે શીયળ સતીવ્રત ધારો;
 હાંરે મણિ કહે ભવ મુધરે તમારો,   જેકો શીયળ૦ ૧૪

ગરબી ૨ જી.

મધુરા બોલ બોલવા વિષે.

(ઓધવજી સંદેશો કહેજો શામતે) એ રાગ.

સુણજો શાણી બહેનો આ સંસારમાં,
 કદિ મુખ વદીએ નહિ કહોર ઉચ્ચારજો;
 વશ કરણી વિદ્યા રહી છે સુવેણમાં,
 નહિ ધારો વશ કરણી મંત્રોદારજો.   સુણજો ૧

હશે મધુરી મીઠા ખેલી માનુની,
 તે વશ રાખે છે નક્કી ભરતારને;
 વિષ્ણુ ઝાઝું જીવહામાં તે શા કામનું,
 નહિ આણે તે પર કોઈ પૂરો પ્યારને. સુણુને૦ ૨
 જીવો પાળે જન પોપટ પ્રીતે કરી,
 કોઈ ન પાળે કઠોર ખેલો કાગળે;
 કાંકે મીઠું ખેલે પોપટ પાંજરે,
 નેવે ખેશી ખેલે કડવું કાગળે. સુણુને૦ ૩
 હશે કુટિલ કજીયાળી નાર અભાગણી,
 તોલ નહિ રે' ઘર વિષે તલ ભારને;
 કદિ સાસુને કોઈ કરે તમ ઉપરે,
 તેથી અનુમ્મલ કરવાના વિચારને. સુણુને૦ ૪
 મીઠાં ખેલી મરજી સહુની મેળવે,
 પ્રાણ પતિની પ્રીતિનું એ પાત્રને;
 સાસુને નણુદી શું ટુંકારો કરે,
 ત્યારે ખીજાં વશ કરવાં કોણ માત્રને. સુણુને૦ ૫
 કદિ કટુ વચન મુખથી નવ બાખીએ,
 કટું વચન તે કલેશ તણું છે મૂળને;
 તેથી સદ્કૃત્યો પામે છે સર્વદા,
 જેમ ધમ્યું સોનું મળે છે ધુળને. સુણુને૦ ૬
 મધુર વચન વિણ દુઃખી થશે સંસારમાં,
 નહિ પામે કદિ માનજ માણસ પાસને;
 જીવો ધુવડની વાણી બયાનક છે અતિ,
 સાંભળનારાં સાંભળી બને ઉદાસને. સુણુને૦ ૭
 અમૃત વાક્યે અંતર પડદો ખોલને,
 તેથી સઘળા દુર્ગુણ પડશે પારને;
 અમૃત વચનેથી સર્વે સુધરી જશે,
 નવ સુધરે તો તેને છે ધિઃકારને. સુણુને૦ ૮

અમૃત વચને વશ કરશે સહુ જનને,
 માટે મુખથી બોલો મધુરી વાણીને;
 મુખ મધુરાની શોભા સૌ સંસારમાં,
 મીઠાં વચનો રીપુ જડ છેદક બાણીને. સુણીજો ૦ ૯
 મણિ વચનો મીઠાં મીઠાં બેમૂલ છે,
 જેથી શાંતિ સર્વ સ્થળે પથરાયજો;
 મીઠી વાણી જાણી દેવે દીકરી,
 દેવાંગનાને પ્રિય તેવી તે ગાયજો. સુણીજો ૦ ૧૦

ગરબી ૩ જી.

વિદ્યા મહિમા.

(ગુરુ ગોવિંદના મહિમાનો) આ રાગ.

સુણો હિંત શીખામણુ સાર, આજ સખી મારી;
 બણો સદ્ વિદ્યા નીરંધાર, સુખ દેવા વાળી. ટેક
 સાખી.—વિદ્યા વેલ વિવેકની, બણતાં શ્રાંતિ જાય;
 સૌ ઠામે સુખ સાંપડે, જેથી આનંદ ઓચ્છવ થાય,
 સમજ સખી મારી, જેથી પરમપદ પમાય;
 કહું દિલ વિચારી, બહેની સહુ ઠામે પુજાય.
 જ્ઞાનથી નરનારી, સુણો હિંત શીખામણુ સાર;
 આજ સખી મારી, બણે સદ્વિદ્યા નીરંધાર.
 સુખ દેવા વાળી ... .. સુણો. ૧
 મહિમા જેનો છે બણો, કથન કરું હું કેમ;
 વિદ્યા દેવી સેવતાં, ભવજળને તરશે તેમ.
 સુખ શાંતિ મળશે, બણો પ્રેમ ધરીને જેમ;
 દુઃખ બંધાં બળશે, સખી મનમાં સમજો એમ,

તો બંધન ટળશે,... ... સુણો૦ ૨
 ચીત્ર ભરત શિવણ શીખો, રૂડી રસોઇની રીત,
 શુભ ગીતો શુભ રસડા, શીખવાને ચોંટાડો ચિત્ત,
 વિવેક ધરિ મનમાં, જેથી સંસારે સુખ વિત્ત,
 વધશે જશ જગમાં, થાશે સદ્ગુણી ખચીત.

આનંદ છે તનમાં,... ... સુણો૦ ૩
 અખળા સખળા સૌ ભણે, તો નચ્છાં નવ થાય;
 મન વાંચ્છિત સુખ જગતમાં, વિદ્યા ભણવાથી પમાય,
 કહું સાચે સાચું, આપો વિદ્યા પ્રભુજી સદાય,
 વિદ્યા વિના કાચું, મણિશંકર વાંચ્છિત થાય,
 તુજ પાસે જાયું, સુણો હિત શીખામણ સાર,
 આજ સખી મારી, ભણો સદ્વિદ્યા નિરધાર,
 સુખ દેવા વાળી,... ... સુણો૦ ૪

ગરબી ૪ થી.

સુધારાની જાન.

(ધોળકામાં ધરમશી પૂલતો મેઘા ડંચર ગાજે) એ રાગ.

જાન સુધારાની મળી, ધ્વનિ ધર્મની ગાજે,
 વિદ્યા બાધતો બેટડો, પરણે છે આજે. ૧

ઢાલ નગારાં ભેર રૂપી, વાજાં નૌત્તમ વાજે;
 ન્યુરપેપર ચોપાનિયાં, જેની ગર્જના ગાજે. ૩

ઠાઠ મલ્યો ઠામ ઠામ આ, આજ જોવાને કાજે;
 રૂડો વરતો બાપ ત્યાં, શ્રમસેન બિરાજે. ૩

સાજનનું શું પૂછવું, જ્યાં છે બુદ્ધિ ભૂપ;
 સુખ સિંધુ મંડપ નાખીયા, જાણે શાન્તિના કૂપ. ૪

હાંડીયો પ્રભુ પ્રસાદની, તકતા અભેદ જાણુ;	
જડીયાં રૂડાં રત્ન જહુ, જાણે ઉગ્યાછે બાણુ.	૫
સદાયરણુ સહુને કહે, આસો સૌ લઈએ લ્હાવો;	
ઉદમ ત્યાં હાજર હતો, તે કહે ખંતને કહાવો.	૬
સંતોષ પરીચય આતુરી, ચંચળતા બેન ભાઈ;	
ક્ષમા સંપત્તે સત્યતા, તેની શું કહું બલાઈ.	૭
ધૈર્ય પરમારથ આવીયા, જેના મન છે ઉદાર;	
પંડિત પ્રમાણિકતા, જેના શુદ્ધ વિચાર.	૮
વિવેક નમ્રતા સહુ મળી, રૂડી મર્યાદ શીળતા;	
જેનાં કીર્તિ કીરણો દેશો દેશ પ્રસરતાં.	૯
દયા ઉદારતા હર્ષથી, આવે પંથે પળતી;	
આદિ મળી સર્વ સૈયરો, ભાવે આવી મળતી.	૧૦
સૌંદર્યતા મતિ સૌર્યને, શીયળ સહન શીળતા;	
ગાએ ગીત ધણું રૂડાં, અસીલતા ગંભીરતા.	૧૧
સદ્ધર્મ સુચાલ આવીયાં, અમસેનને ઘેર;	
મીલનસારી બાઈ ત્યાં, આવ્યાં હરખ ભેર.	૧૨
ઘેર ઘેર ઓચ્છવ છે ધણો, જાણે દીવાળી ^૧ દન;	
વિજય સંપત્તિ આવીયાં, જેનાં રૂડાં વદન.	૧૩
ઝોગણીશમી આખી સદીનો. લગ્ન દિન ઠયો છે;	
મંડપ મહિના ભાગમાં, ભભકાથી ભયો છે.	૧૪
ધર્મે ધન દિન રળિઆમણો, રૂડો લાગેછે આજે.	
સિતાર સારંગી શીડસો, સાતે સૂરમાં વાજે.	૧૫
શુદ્ધ વિચારને ન્યાય.સાં, આરોગ્યતા લેખું;	
એવી સુધારાની જન આ, બિદ્ય ગઢપર દેખું.	૧૬

- તે જનમાં જવું આપણે, રૂડું તેડું આવ્યું છે; ૧૭
 વિજ્ઞાને વિચાર સાથે, રૂડું કે'ણ કાવ્યું છે.
 માટે ચાલો જઈએ આપણે, આજ જોવાને કાળે;
 ત્યાં ગીત ગાઈશું તેહનાં, સમજી મન આજે. ૧૮
 સૈયર જોવા ટોળે મળો, મન મુખીઈ મૂકી;
 સુખી સુધારાની જનમાં, કો નહિ થશે દુઃખી. ૧૯
 હોપ રૂપી દીત્રા દીવડા, ચાલો પ્રગટીને જઈએ;
 નીતિનાં ગીતો ગાઈને, મન આનંદ લઈએ. ૨૦
 નીતિનાં રીતી જોઈને, અનીતિ બાઈ બળશે;
 વિદ્યા બાઈનો બેટડો, નીતિબાઈને મળશે. ૨૧
 ચાલો આનંદ ત્યાં થશે, જ્યાં નીતિ જ્ઞાન પરણે;
 આજનો દીન દીપાવડો, મણિશંકર વરણે. ૨૨

ગરબી પ મી.

રસોઈની રચના.

(મા પાવાતે ગઢથી ઊતર્યા) એ રાગ.

- મા, રસોઈની રચના, કહાને પ્રીતે, મા, ૧
 મા, કાજ સરે મનનાં, કહો કઈ રીતે, મા.
 મા, દાળ કઠીને ભાત, કરવાં કેમજ, મા, ૨
 મા, શાક તણી શી જાત, કરવી તેમજ, મા.
 મા, ભજ્યાંને ભાજી ભજી, મન ગમતી, મા, ૩
 મા, પાપડ સેવ વડી, હું સ્વાદે જમતી, મા.
 મા, અથાણાં બહુ ભાતનાં, લેખવજો, મા, ૪
 મા, વધાર વિધિ વિધિ જાતના, શીખવજો, મા.
 મા, દૂધપાક ને ખીર, રૂડી કરવી, મા,

- મા, જમતાં સુખ શરીર, રીત શી ધરવી, મા. ૫
- મા, પકવાનો અતિસાર, કહો કેમ કરવાં, મા,
- મા, કરવામાં કંસાર, શું ! ગુણુ ધરવા. મા. ૬
- મા, પૂરણુ પોળી ચૂરમું, અતિ સાફ, મા,
- મા, કરવાને વળી ઓરમું, મન ધાફ, મા. ૭
- મા, મગજ મગદળ સાર, ધીના કરવા, મા,
- મા, અડદીયા શ્રીકાર, પુષ્ટિ મળવા, મા. ૮
- મા, કેળાં કોળાનું શાક, મનને ગમતું, મા,
- મા, પૌષ્ટિક સાલમપાક, સાર શીખવતું, મા. ૯
- મા, રોટલીને રાયતાં, કેમ થાએ, મા,
- મા, શિખંડ બાસુદી બાવતાં, વખણાએ, મા. ૧૦
- મા, ઘઉં તણી તે સેવ, કેમ વણાએ, મા,
- મા, શીરામાં જળ દેવ, કેમ રખાએ, મા. ૧૧
- મા, પૂરી મોહન થાળ, શીખવે પ્રીતે, મા,
- મા, તખ્ત ચણ્યાને વધાર, દઉં શી રીતે, મા. ૧૨
- મા, ખટાસ શેમાં નાંખવી, કહો સાચે, મા,
- મા, અગ્નિ કેવી રાખવી, ધીમિ આંચે, મા. ૧૩
- મા, પુલકા માલ પૂવા, કહો કેમ ! કરવા, મા,
- મા, લોટ લઈને રોટલા, મસળવા, મા. ૧૪
- મા, મરચાંના સંભારમાં, શું જોઈએ, મા,
- મા, મુરખ્યાના પ્રકાર, પ્રીતે કહીએ. મા. ૧૫
- મા, મોતૈયાનો થાળ, બરીને પીરસું, મા.
- મા, પાપડના પ્રકાર, આજ નીરખશું, મા. ૧૬
- મા, પાક શાસ્ત્રનું જ્ઞાન, પૂરણુ તમને, મા,
- મા, તે શીખવી ગુણુવાન, કીજે અમને, મા. ૧૭
- મા, ધન ધન આ અવતાર, જ્ઞાન હું પામી મા,
- મા, બતાવજો કોઈ વાર, મણિની ખામી, મા. ૧૮

ગરબી ૬ ફી.

કંજુસી મધમાખ વિષે અન્યોક્તિ.

(૧ હારે દાણ માગે કાનો દાણ માગે) એ રાગ.

કંજુસી મધમાખી તું શીશ શીદ ફૂટે;
 હારે નક્કી લોભી કેરું ધન ચોર લૂંટે, કંજુસી. ૧ ટેક.
 સર્વ હળીમળી રસ ભેળો કીધો;
 હારે ઘણી ખંતથી બગડવા ન દીધો. કંજુસી ૦ ૨
 સર્વ મિષ્ટ રસમાંથી રસ ચૂસ્યો;
 હારે રસ ચૂસી તેં સુંઠમાં ભૂંસ્યો. કંજુસી ૦ ૩
 ધરિ હોંશ કરી મહેનત પૂરી;
 હારે જરી ચોકખાઇમાં નહિ તું અધુરી. કંજુસી ૦ ૪
 ભૂખ દુઃખ વેડી મધ ભેળું કીધું;
 હારે પૂરું ખાધું ન કાપને ન દીધું. કંજુસી. ૫
 મધપૂડામાં મધ ભરી રાખ્યું;
 હારે કોને લેતાં તેં તો નવ સાંખ્યું. કંજુસી ૦ ૬
 મધપૂડો ભરાયો પૂરો બ્યારે;
 હારે મોટો રચવા વિચાર ક્યો ભારે. કંજુસી ૦ ૭
 એવી રીતે તેં મધ ભેળું કીધું;
 હારે ધરિ કંજુસાઇ પોતે ન પીધું. કંજુસી ૦ ૮
 હવે શીશ શીદ ફૂટે તું માખી;
 હારે પછી શું થયું તે દઉ ભાખી. કંજુસી ૦ ૯
 આઝ્યો આંડાળ કોક ત્યાં પાપી;

- હારે મધ જનમેલો ડાળ લીધી કાપી. કંજુસી. ૧૦
કરી ધુણી ઉડાડી દીધી તને;
હારે એવું દિલમાં સુઝે છે મને. કંજુસી. ૧૧
લઈ ચાલ્યો તે મધ બધું તારું;
હારે રથું રખડતું ટોળું તમારું. કંજુસી. ૧૨
કરી લોભ ણ મેળવ્યું નહારું;
હારે જેથી સફળ થયું ન કાજ તારું. કંજુસી. ૧૩
જુઓ જુઓ આ કંજુસ માખી;
હારે કરી લોભને કમાણી ખોધ નાખી. કંજુસી. ૧૪
જેહ લોભી હશે જન આવો;
હારે તેહ ખાશે પીશે ન લેશે લહાવો. કંજુસી. ૧૫
રાખો ઉદારતા દિલ મોટું;
હારે તેહ વિના દિસે સહુ ખોટું. કંજુસી. ૧૬
કરકમર કરથી બહુ વિચારી;
જશ જડે સંપ વધે સુખકારી. કંજુસી. ૧૭
અતિ લોભે પરતાયું પડે ભાધ;
હારે લોભે જશ મેળતાય નહિ કાંઈ. કંજુસી. ૧૮
તજ લોભ સંતોષ દિવ રાખો;
હારે લોભ તજ્યા વિના સુખ નહિ ચાખો. કંજુસી. ૧૯
ધરો શિક્ષા સર્વે દીલ માંહી;
હારે પ્રીતે કહે મણિ ચિત ચાહી. કંજુસી. ૨૦
-

ધારણ છતું ભણનારીઓને

સાર.

ગરબી ૧ લી.

સારી શીખામણ.

(સૂરજ ઊગ્યોરે કેવડીયાની ફણસે કે, વા'ણેલાં બલે વાયાંરે)

એ રાગ.

બગો બગોરે ગુણવંતાં સહુ ખેડેનો કે, સદ્ગુણો સંધરવારે,	
માગો માગોરે પ્રભુ પાસે સહુ ખેડેનો કે. દુર્ગુણો દૂર કરવારે.	૧
કાઢો કાઢોરે કુનીતિ કુચાલ કે, સદ્ગુણો સંધરવારે;	
કહું છું કહું છુંરે, આણીને હું બહાલકે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે.	૨
બશો બશોરે નહિ કુસંપને ઘેરકે, સદ્ગુણો સંધરવારે;	
ધારો ધારોરે કર સંપ સમશેરકે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે.	૩
બણજો બણજોરે ભાવે વિદ્યા વિષેશકે, સદ્ગુણો સંધરવારે;	
નહિ રાખોરે આળસ તન લેશ કે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે.	૪
ગાજો ગાજોરે ગરવાં નીતિનાં ગીતકે, સદ્ગુણો સંધરવારે;	
તજજો તજજોરે ભૂંડણ સ્ત્રીની પ્રીતકે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે.	૫
પહેરો પહેરોરે શીયળ કેરી સાડીકે, સદ્ગુણો સંધરવારે;	
નાસે નાસેરે દુઃખડાં જેથી દહાડીકે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે.	૬
રાખો રાખોરે સંતોષ વિચારીકે, સદ્ગુણો સંધરવારે;	
તજજો તજજોરે કંબુસાઈ નકારીકે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે.	૭
પ્રેમે પ્રેમેરે પતિવ્રત સૌ પાળોકે, સદ્ગુણો સંધરવારે;	
નીતિ નીતિરે ઉપર મન વાળોકે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે.	૮

મળશે મળશેરે જશ જગમાં વિશેષકે, સદ્ગુણો સંધરવારે;
 ધરશે ધરશેરે નહિ કોધ મન લેશકે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે. ૯
 ધારો ધારોરે સલ સાંકળી સારીકે, સદ્ગુણો સંધરવારે;
 રહેજો રહેજોરે નમ્રતા સહુ ધારીકે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે ૧૦
 પહેરો પહેરોરે ચોખ્ખાધની ચૂડીકે, સદ્ગુણો સંધરવારે;
 લેજો લેજોરે દયા દિલમાં રૂડીકે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે. ૧૧
 પહેરો પહેરોરે અદ્વયની અકોટીકે, સદ્ગુણો સંધરવારે;
 તજજો તજજોરે હોય રીત જે ખોટીકે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે. ૧૨
 ચોડો ચોડોરે જ્ઞાન કરો ચંદકે, સદ્ગુણો સંધરવારે;
 થાશે થાશેરે જેથી દિલમાં આનંદકે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે. ૧૩
 ધારો ધારોરે ઉદારતા દિલકે, સદ્ગુણો સંધરવારે;
 ભણતર ભણવાની નહિ કરશે ઢીલકે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે. ૧૪
 સુધરી સુધરીરે સુધારોને શહેરો કે, સદ્ગુણો સંધરવારે;
 ચળકે ચળકેરે સદ્ગુણથી ચહેરો કે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે. ૧૫
 આંજો આંજોરે અંજન શરમનું કે, સદ્ગુણો સંધરવારે;
 માંજો માંજોરે જ્ઞાનથી પાત્ર મનનું કે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે. ૧૬
 કીજો કંકુરે ^૧કીરતિ કેરૂં સાંકે કે, સદ્ગુણો સંધરવારે;
 માની માનીરે કહું બહેનો અમારૂં કે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે. ૧૭
 દીજો દીજોરે કર ઉદોગ મેંદી કે, સદ્ગુણો સંધરવારે;
 તજીએ તજીએરે આગસપણું એદી કે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે. ૧૮
 દેજો દેજોરે પાપ ઉપર પાટુ કે, સદ્ગુણો સંધરવારે;
 પીજો પીજોરે શમતા દૂધ ધાતું કે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે. ૧૯
 વદોએ વદોએરે વિવેકની વાણી કે, સદ્ગુણો સંધરવારે;
 છોડી દીજોરે મર્મ વચનની કહાણી કે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે. ૨૦
 કરજો કરજોરે ભવ વાટનું બાતું કે, સદ્ગુણો સંધરવારે;
 કરવી કરવીરે બોધ લાગે તે વાતું કે, દુર્ગુણો દૂર કરવારે. ૨૧

નહિ કરીએરે રીસ બતાવે ખામી કે, સદ્ગુણો સંધરવારે;
 બળએબળએરે નીજસ્વામી ગહ નાખી કે, દુરગુણો દૂર કરવારે. ૨૨
 ટળશે ટળશેરે જેથી ઘડેમ કુપ્પુદિ કે, સદ્ગુણો સંધરવારે;
 મળશે મળશેરે ધન ધાન્ય સુપ્પુદિ કે, દુરગુણો દૂર કરવારે. ૨૩
 વિધ વિધ કેશરે વિધ ટળશે તમારાં કે, સદ્ગુણો સંધરવારે;
 કોડે કોડેરે વચન માનજે મારાં કે, દુરગુણો દૂર કરવારે. ૨૪
 ગળશે મળશેરે સ્વર્ગ કેડું સૌ સુખ કે, સદ્ગુણો સંધરવારે;
 ટળશે ટળશેરે જેથી જનમના દુઃખ કે, દુરગુણો દૂર કરવારે. ૨૫
 તજજો તજજોરે મનથી અહમેવ કે, સદ્ગુણો સંધરવારે;
 સાલજ થાશેરે બલિશંકરનો દેવ કે, દુરગુણો દૂર કરવારે. ૨૬

ગરબી ૨ જી.

નિજ પતિ સાથે પ્રેમ સુખવા વિષે.

(આધા નંદનો છારો તે નમેરો થયો જો) એ રાગ.

એવો પ્રેમ પતિ સાથે રાખો સુંદરી જો,
 જશ જડે સુખ મળશેજ ખાતરી જો. એવો પ્રેમ ૦ ટેક ૧
 કોઈ મંદ્રને બલે કહે શોભિત છે જો;
 પણ પદ્મને તો સુર્ય સાથે પ્રીત છે જો. એવો ૦ ૨
 બલે સુર્ય હો શોભિત પણ શું થયું જો;
 ચિત્ત ચંદ્રમાં ચક્રોરતું ધણું ઠર્યું જો. એવો ૦ ૩
 મીન સર્વ સુખ માને રહી નીરમાં જો;
 ખેદ પામીને ભરે છે ખરે ખીરમાંજો. એવો ૦ ૪
 પ્રીત હીપકમાં લાગી છે પતંગની જો;
 દેહે શુદ્ધ નહિ સુખ દુઃખ સંભળીજો. એવો ૦ ૫
 પતિમાં પતિવ્રતાની એવી પ્રીત છેજો;

ખરે એજ એને સર્વથી શોભિત છે જો.	એવો ૦ ૬
એમ ઇંદ્રથી અધિક પતિને મણો જો.	
મતે ગુણ હીણ તોય પતિ આપણો જો.	એવો ૦ ૭
નેણુ આપણા તે આપણાજ કામનાં જો;	
દિસે પારકાં નેણાં તે નેણાં નામનાં જો.	એવો ૦ ૮
ધ્રુવ માછલીનું મુખ રહે ધ્રુ બણી જો;	
તેને તે વિના ખીજની તુચ્છતા ગણીજો.	એવો ૦ ૯
જેમ વીજળીને પ્રીત વરસાદમાં જો;	
દિસે નાગને તો મોરલીના નાદમાં જો.	એવો ૦ ૧૦
જેમ બમરનો બાવ મકરંદમાં જો;	
મણિ પોયણીનો પ્રેમ પૂરો ચંદમાંજો.	એવો ૦ ૧૧

ગરબી ૩ છ.

દંપતિ સ્નેહ સંકળતા.

(રાગ ઉપર પ્રમાણે).

એમ પ્રેમ એક મેક ધરો દંપતિજો;	
જથી રીઝે તમે પરે ખરે જગપતિ જો. એમ પ્રેમ. ટેક ૧	
શોભે નિશા વડે ચંદ્ર ચંદ્રથી નિશાજો;	
જેમ દિશા વડે કીર્ણ કીર્ણથી દિશાજો.	એમ ૦ ૨
શોભે ધીરા વડે હલ હલથી ધિરાજો;	
શોભે હીરા વડે હેમ હેમથી હીરાજો.	એમ ૦ ૩
શોભે સેન વડે ભૂપ સેન ભૂપથીજો;	
જેમ ગુણ વડે રૂપ ગુણ રૂપથીજો.	એમ ૦ ૪
શોભે પદ વડે નીર પદ નીરથીજો;	
જેમ મુગટ વડે શીર મુગટ શીરથીજો.	એમ ૦ ૫

શોભે પ્રાણુવડે દેહ પ્રાણુ દેહથીજો;	
તેમ નારીવડે નેહ નારી નેહથીજો.	એમ૦ ૬
શોભે માત વડે બાળ માત બાળથીજો;	
જેમ રાગ વડે તાલ રાગ તાળથીજો.	એમ૦ ૭
શોભે ભક્તિ વડે ભાવ, ભક્તિ ભાવથીજો;	
જેમ સઢ વડે નાવ સઢ નાવથીજો.	એમ૦ ૮
શોભે છે દયાથી દાન, દયા દાનથીજો;	
જેમ વાળવડે ગાન, વાળુ ગાનથીજો.	એમ૦ ૯
શોભે મુખવડે દંત મુખ દંતથીજો;	
તેમ નારી વડે કંથ નારી કંથથીજો.	એમ૦ ૧૦
એવાં જોડાં શોભે છે એક એકથીજો;	
ત્રેમે જો હળીમળી વસે વિવેકથીજો.	એમ૦ ૧૧
હૃદે રાખજો કથન મણિ તુલ્ય છે જો;	
અરુ ત્રેમ તણી કિમત અમુલ્ય છેજો.	એમ૦ ૧૨

ગરબી ૪ થી.

વહેમ તજવા વિષે.

(મા પાવાતે ગઢથી ઉતર્યા મહાકાળીરે) એ રાગ.
 વાત તજે સહુ વહેમની, નરનારીરે,
 શિદ બૂલાઓ ભરમાઇ, કહું છું વિચારીરે;
 જૂઠો જઘ્ઘર ગણો, નરનારીરે,
 ખેલ નજર તણો કહેવાય, કહું છું વિચારીરે. ૧
 કૈક ગરબી ગરબાં દીએ, નરનારીરે,
 કોઈ કહે મેં દીઠું ભૂત, કહું છું વિચારીરે;
 કોઈ ચૂડેલ પ્રેત ઝકણી, નરનારીરે,

દીડો મામો ખવીસ અખધૂત,   કહું છું વિચારીરે. ૨
 બાઈ રક્ષાણીએ કરી મૂક્યું, નરનારીરે,
 જેથી બાળક સાચું ન રેય,   કહું છું વિચારીરે;
 બાઈ મારો પતિ વશ નવ રહે, નરનારીરે,
 ત્યારે બીજી બોલી એમ,   કહું છું વિચારીરે. ૩
 એક જોગી નદીએ વસે, નરનારીરે,
 હું ગઈ હતો તેની પાસ,   કહું છું વિચારીરે;
 જંત્ર દીધો એક મુજને, નરનારીરે,
 પાયો ઘોષ પતિને ખાસ,   કહું છું વિચારીરે. ૪
 જેથી પતિ મુજ વશ રહે, નરનારીરે,
 માટે જાતું તેની પાસ,   કહું છું વિચારીરે;
 બાવે બતાવ્યું એટલું, નરનારીરે,
 પતિ વશ કરી પૂરી આશ,   કહું છું વિચારીરે. ૫
 પછી બીજીએ તેમ કર્યું, નરનારીરે,
 ગઈ જોગી જનની પાસ,   કહું છું વિચારીરે;
 પૈસા આપ્યા પ્રેમથી, નરનારીરે,
 લાવી જંત્ર કર્યો અજમાસ,   કહું છું વિચારીરે. ૬
 પાતાં પતિએ નીર દીડું, નરનારીરે,
 વધ્યો કંકાસ ગયો વિશ્વાસ,   કહું છું વિચારીરે;
 નારીની ઉપરે માર પડ્યો, નરનારીરે,
 તજી જૂઠું કરો સત્યપ્રકાશ,   કહું છું વિચારીરે. ૭
 નથી વશ કરણી મંત્રમાં, નરનારીરે,
 વશીકરણ વચનની માંય,   કહું છું વિચારીરે;
 માટે તેવું કરશે નહિ, નરનારીરે,
 પછી પરતાવું પડે મનમાંય,   કહું છું વિચારીરે. ૮
 જૂઠા તે કામણ વીર છે; નરનારીરે,
 વશ કરણી જીમ મોઝાર,   કહું છું વિચારીરે;

ધીરજ હિંમત રાખતી, નરનારીરે,
 તે તરશે બવજળ પાર, કહું છું વિચારીરે. ૯
 મંદ્ર છે ભૂતજ આપણી, નરનારીરે,
 શંકા તે ડાકણ કહેવાય, કહું છું વિચારીરે;
 ચૂકેલ મામે કોઈ નથી, નરનારીરે,
 દેખે મનમાં જેવું હોય, કહું છું વિચારીરે. ૧૦
 ડાકલાં ડમડમ વાગતાં, નરનારીરે,
 આવી ચામુંડા મેલડી ગાય, કહું છું વીચારીરે;
 શું માતાને ખામી હતી, નરનારીરે,
 આવી વાઘરીના તન માંય, કહું છું વિચારીરે. ૧૧
 જે દૂવડ એલી બહુ હોયે, નરનારીરે,
 થાય આગસ કરતાં કામ, કહું છું વિચારીરે;
 ભૂત પ્રેત કેરું બહાનું કરી, નરનારીરે,
 સુખે ઉંઘશે ધરીને હામ, કહું છું વિચારીરે. ૧૨
 ભોળા થઈ બીકણ બન્યા, નરનારીરે,
 ઇશ્વર સાચો સહુ ઢોંગ, કહું છું વિચારીરે;
 માટે શીખામણ મારી સુણી, નરનારીરે,
 તણ બહેમ કરો ઉઘોગ, કહું છું વિચારીરે. ૧૩
 બહેમ ધરી દોષ કરમનો, નરનારીરે,
 શું? ધારી બેઠા છો આમ, કહું છું વિચારીરે;
 બહેમી બની નિર્ધન થયાં, નરનારીરે,
 ઠગી ગયા ઠગારા તમામ, કહું છું વિચારીરે. ૧૪
 નિર્ધન કીધો દેશને, નરનારીરે,
 ધરી ચીનાલોકોની રીત; કહું છું વિચારીરે;
 જેથી હુન્નર હલકા થયા, નરનારીરે,
 નિરૂધમી બન્યા ખચીત, કહું છું વિચારીરે. ૧૫
 ઇશ્વર સાચો એક છે, નરનારીરે,

જુદા જોશીના અહ જાણુ, કહું છું વિચારીરે;
 નથી મોટા કોઇ દેવથી, નરનારીરે,
 બહેમે ખોયા છે કૈક પ્રાણુ, કહું છું વિચારીરે. ૧૬
 સમજી દેશીઓ બહેમ તજો, નરનારીરે,
 કરો ઉદ્યોગ આણી બહાલ, કહું છું વિચારીરે;
 સત્ય કરીને માનજે, નરનારીરે,
 કહે દેશનો દાસ મણિલાલ, કહું છું વિચારીરે. ૧૭

ગરબી પ મી.

અહ રાજ્યની.

(પુનમ ચાંદની ખોલી પુરી અહીરે) એ રાગ.

રોઆ ધરની રૂડી સુ રાજ્ય સમાન છેરે;
 તેમાં નર રાજ રામા પ્રખ્યાત પ્રધાન, સજની.
 રાજ્ય નિભાવે ધરનું ચતુર થઇ તમેરે. ટેક
 સ્નેહ સહાત સહુ સાંભળો, આ શીખામણુ સાર;
 જીવતી જનને જોગ આ, છે વિવેક વિચાર.
 રાજતો રાજ્ય જમાવે નીમે છે પ્રધાનથીરે,
 ચાલે સુકાનથી નિધિમાં જેમ નાવ. સજની ૦ ૧
 સાસરીયાંની સાથ સહુ, વસો ધરી શુભ સ્નેહ;
 સુંદરી જનને સુખ ધણું, અધિકુ લેખો એહ.
 પ્રવિણ પ્રધાન પમાયે ઇશ્વરની કૃપા થકીરે,
 નહારી પ્રધાનથી વૃપતિ નહિ સુખીઓ થાય. સજની ૦ ૨

નમ્રપણું નિત રાખતાં, રહેશે સંપ સલાહ;
મીઠાં વચન મુખે ધરી, રાખી ? મન ઉત્સાહ.
સીંધો રસ્તો જતાવે રાજી રાખી રાયનેરે,

તો પામે પ્રધાન વખાણુ તજે નહિ ન્યાય. સજની૦ ૩

રીઝીએ રસ રીતથી, કેળવીને નીજ નાય;
પછી મન મમતું મેળવી, ચોખ્ખા રાખો હાથ.
રાજા પણ આરંભે કાજ પૂછી પ્રધાનનેરે,
જાનેનો સલાહથી સુધરીને પામે માન. સજની૦ ૪

આંતરનાં અભિમાનને, દહન કરો ધરી પ્રેમ;
રીસ કર્યાની રીતને, વળી તજ દેવી તેમ.
મત જે જૂઠા પડતાં, ખરાગી અંતે છે ખરીરે,
માટે મન મગતાં કરવાનો ધરી મન મર્મ. સજની૦ ૫

આગસ તજીએ અંગની, લખ સદ્મુદ્ધિ બોધ;
કહું વચન પણ પી જાજે, કરશે નહિ કંઈ ક્રોધ.
તો આ રાજ્યરૂપી રથ ઘોડા જે નિભાવશેરે,
પણ નહિ ચાલે એક હડે ને દોડે એક. સજની૦ ૬

ખચીત ખાડામાં પડે, સરખા વાજ ન હોય;
ભાગી પડે બરાબરે, શું કરશે જન કોય.
રૂડી રીતે તો રથ ચાલે જોકું જે જડેરે,
હરેક પ્રકારે હરકત થાયે સધળી દૂર. સજની૦ ૭

રીઝે રાજ્ય ધણી ધણું, રથ સૂજનારો તેમ;
રવહીવટ સાચો ચાલશે, અત લગી પણ એમ.
વિવેકે વાત વિચારો વાંચી આ સૌ અંતરેરે,

રીઝે જગતપતિ મણિ શિક્ષા સુણતાં કાન,
મનની રાજ્ય નિભાવો ધરનું અતુર થઈ તમેરે. ૮

ગરબી ૬ ફી.

સારી શીખામણ.

(રઘુપતી રામ હૃદયમાં રહેજેરે) એ રાગ.

શીખામણ માનજે સખી મારીરે;
જેથી સુમતિ મળે સુખ કારી. શીખામણ૦ ટેક૦
નિત્ય ઊઠી પ્રભુજીને બજાયેરે,
સારી નીતિ સદાયે સજાયેરે;
અહંકાર અને મદ તજાયે. શીખામણ૦ ૧
ધરો પ્રભુપર રૂઢી પ્રીતિરે,
કામ ક્રોધને પહેલાં જીતિરે;
તજો અંતરથી સહુ બીતિ. શીખામણ૦ ૨
નમ્રતાથી વડીલોમાં વસવુંરે,
લાજ મૂકી ખડખડ નહિ હસવુંરે;
દૂરાચરણથી દૂરજ ખસવું. શીખામણ૦ ૩
માનો મનથી સાચુને આતારે,
દેર જેઠ ગણો દિલ આતારે;
ગણો સસરો પિતા સુખદાતા. શીખામણ૦ ૪
તેમ નણુંદ દેરાણી જેઠાણીરે,
લેખો નિજ ખડેન અંતર આણીરે;

મીઠી મીઠી વદો મુખ વાણી. શીખામણુ ૫
 સુખ સંપત્તી જરૂર પ્રમાણે,
 હલકી વાત હેયામાં ન આણે;
 નીજ સગાં બહાલાંને વખાણે. શીખામણુ ૬
 કામ કર્યો તેણે કામણુ કીધારે,
 જેણે બહાલેથી વશ કરી લીધારે;
 તેણે પ્રેમના પય અતિ પીધાં. શીખામણુ ૭
 શીખો ચીતરતાં ગાતાં ને બરતાં,
 સોય કર લખ શિવતાં વેતરતાં;
 રહો દુરિજનથી મન ડરતાં. શીખામણુ ૮
 ધરી મહોટાઇ બેશી ન રહેશો,
 રાખી આજસ દુઃખ ન સહેશો;
 રોજ રોજ મિષ્ટાન ન લેશો. શીખામણુ ૯
 જોઢે પહેરો પણુ રાખો સાદાધરે,
 બબકામાં ન જાવું બરાધરે;
 જ્યોતી જશ ધણો રહેશે ગવાઇ. શીખામણુ ૧૦
 કામણુ ટુંમણુ બહેમની વાતોરે,
 ભૂત પ્રેત મામો નથી ચાતોરે;
 એવા જૂઠાને મારો સૌ લાતો. શીખામણુ ૧૧
 હુશીયાર બણી ગણી ચાજેરે,
 મિથ્યા બહેમી માંહી ન ગણાજેરે;
 સમજી જીજ્ઞાસાં મનને માંજે. શીખામણુ ૧૨
 વાંચી પુસ્તક જ્ઞાન મેળવજેરે,
 નિજ સખીઓ સગાંને કેળવજેરે;

મન શીયળ ગુણોમાં ભેળવળે. શીખામણું ૧૩
 મણિશંકર વચ્ચન વિચારીરે,
 વાંચી વાંચીને ઉશમાં ઉતારીરે;
 પોતે તરળે અવરને તારી. શીખામણું ૧૪

કાંલેજમાં ભણુનારી બાઈઓ

સા.૩.

ગરબી ૧ લી.

માને શીખામણું.

(માતા જસોદા ઝુલાવે પુત્ર પારણે) એ રાગ.

કેળવાએલી નારી કેળવશે નિજ બાળનેરે,

આપી વારંવાર રૂડા નીતિનો બોધ;

શાન્તિ રાંખી હૃદયે પ્રેમ ધરે પ્રમદા ધણો,

કાલાં કાલાં વેણુ વઢે ને કરે ક્રોધ. કેળવાએલી ૧

પ્રથમથી સગજણુ દઈ સગજવે નાનાં બાળને,

માની મનમાં પૂરો પરમેશ્વરનો પાડ;

જળ નિર્મળ લઈ નવરાવે છે જહાલ ધરી ધણું,

પારણીએ પોઢાડી ધણું લડાવે લાડ. કેળવાએલી ૨

ચાલણુ ગાડી આપી શીખવે ચતુરાં ચાલતાં,

વળી દેખાડે રંગીત રૂડાં ચિત્ર વિચિત્ર;
રમકડાં આપે રમવા રૂડાં હાથિ દાંતનાં,
એમ કરી આપે સૌ યોજોનું જ્ઞાન પવિત્ર. કેળવાએલી૦ ૩

જાળનો થાળ પૂરી આંદો સૂરજ દેખાડતી,
જતાવે સૃષ્ટી સુંદરતાનો કંઈ રૂડો ખ્યાલ;
રોતું રાખે મીઠું મીઠું બોલી બાળને,
નચાવે કૂદાવે દોડાવે આપી તાલ. કેળવાએલી૦ ૪

ચતુરાં ચપટી વગાડી બાળકને રીઝાવતી,
હોંસે હોંસે હાલરડાં ગાઈ હરખાય;
બાળકનું મન રંજન કરવા શુભ વાતો કરે,
હિંમત આપી તાળી પાડી ગરમા ગાય. કેળવાએલી૦ ૫

બીક ન આપે બાળકને કદિ બાવા બાઉની,
શીખવે વિનય તણા વચનોના બેદ તમામ;
શીખવે મા, બા, બાપા, કાકા, મામા, હોંશયી,
બીજાં સગાં સ્નેહીના પૂરણ શીખવે નામ. કેળવાએલી૦ ૬

કક્કાના અક્ષર પદ જૂદાં જૂદાં શીખવે,
શીખવે પંદર તિથિને પૂરા સાતે વાર;
શીખવે બારે ગહિના પદ રૂતુ પખવાડીયાં,
શીખવે સત્યાગ્રહ નક્ષત્રો રાશી બાર. કેળવાએલી૦ ૭

બાપા શુદ્ધ શીખવે બોલી મટાડી તોતળી,
શીખવે ચોખ્ખુ ચાર દિસાના ક્રમથી નામ;
મણતાં શીખવે અંકરથાન તણા સહુ આંકડા,
દૂકામાં દે નીતિગય શુભ જ્ઞાન તમામ. કેળવાએલી૦ ૮

કદિ નહિ શીખે તો પણ માતા ક્રોધ કરે નહિ,
લાવે ઘેર બીજાં બાળક તે સરખી જોડ;

તેની સાથ રમાડે કુલવંતી પાસે રહી,
 અદકું કાણુ શીખે એમ કહી કરાવે હોડ. કેળવાએલી૦ ૯
 સુવ્રક બનાવે બાળકને પોતે ચતુરાધથી,
 શીખવે બણતાં ગણતાં બુદ્ધિ થવા વિશાળ;
 “બાળકના જીવનનું બંધારણ મુજ હાથ છે,”
 એમ ગણિ પૂરી કાળજીથી ઉછેરે બાળ. કેળવાએલી૦ ૧૦
 માનાં દિલમાંથી બાળકનું દિલ બંધાય છે,
 માનાં મુખથી પડતો બોલ અમુલ્ય ગણાય;
 માતાએ દર્શાવેલ સુમાર્ગ સુખરૂપ થાય છે,
 એવું દિલ ધરિ ઊંચો કેલવણી દે માય. કેળવાએલી૦ ૧૧
 શાન્ત સ્વભાવ ધરિ નિજ વદન પ્રસન રાખે સદા,
 માંજે નીતિથી બાળકનું નિશદિન મન;
 એવી માતા મળી હોય તે બાળકને ધન્ય છે,
 બણો તેહપર પરમેશ્વર પૂરો પ્રસન્ન. કેળવાએલી૦ ૧૨
 એમ સદ્ગુણી નારી પ્રીતે બાળક કેળવે,
 બનાવે બલિષ્ઠમાં કોઈ વીર પુરૂષની જોડ;
 એવી મણિમય જનુંનીને પ્રભુ સુખમાં રાખશે,
 તો કેળવાશે કોમળ બાળક રૂપી છોડ. કેળવાએલી૦ ૧૩

ગરબી ૨ જી.

શીખામણની.

(કાંકરીયા ઉપરે, નોખત વાગે છે) એ રાગ.

શીખો તો સંખીઓરે, શીખોગણ હું દઉં છું;

સંખી જાંખીનેરે, રહેજો હું કહું છું.

- સાસરીયે સાસુરે, કહે તે સૌ સાંખો;
કદિ કલેશ હૃદયમાંરે, જરીએ નહી રાખો. ૨
- મોઢથી મીઠારે, બોલ સદા બોલો;
કોઇ દિન પણ ખોટારે, વચનો નહિ ખોલો. ૩
- ચેરી ચાડીમાંરે, ચિત્ત કદિ ન ધરો;
હઠીલાઇ તજીનેરે, દુર્ગુણ દેખી ડરો. ૪
- સુધારી દેજેરે, જે હોય તમ સંગે;
આગમ તજી થાવુંરે, ઉઘોગી અંગે. ૫
- બરતને ચીત્રારે, શૌખી લેવાં પ્રીતે;
વળી રાંધી જાણારે, જમણુ રૂડી રીતે. ૬
- સૌ પવિત્ર પુસ્તકરે, વાંચો ચિત્ત દધ;
અમુલ્ય વખત છેરે, ગયો મળશેજ નહિ. ૭
- જાડી કે આડીરે, ભાષા નહિ ભાષો;
ધર વાસણુ ફળીયુંરે, સાચ કરી રાખો. ૮
- કોધીની સામારે, કોધી નવ થાવું;
દેખીને બળતુંરે, પાણી ચર્ધ જાવું. ૯
- વાદ તજીનેરે, વિવેક લહો વાતે;
વચનો વિચારીરે, બોલો સૌ સાથે. ૧૦
- જહુ અદ્ય ધરીનેરે, ચાલ રૂડી ચાલો;
જુઝાઇ તજીનેરે, બલપણુને ઝાલો. ૧૧
- દુઃખ વખતે ધીરજરે, ધરી રાખો મનમાં;
કપડાં આછકડારે, ધરવાં નહિ તનમાં. ૧૨
- સદાચે રહેવુંરે, આનંદિ ચિત્તે;
ફાસલાઇ ફમાવુંરે, નહિ રૂપે વિત્તે. ૧૩
- પૌંચર શ્વસુર કુળરે, પ્રીતિ મેળવજો;

મીઠાં વચ્ચેથીરે, પતિને ફગવજો. ૧૪

વળી અનિ ધરેણારે, ધાણી નહિ ધરવું;

મરજાદા મેલીરે, કામ ન કંઈ કરવું. ૧૫

સૌ બહેમ વિદારોરે, ભણું ભણતર ભણીને;

કથન સૌ હૃદયેરે, મણિ ભૂપણ ગણીને. ૧૬

ગરબી ૩ જી.

સતી સ્ત્રીઓનો શૃંગાર.

(પુનમ ચાંદની ખીલીરે, પુરી અહીરે) એ રાગ.

શોભે સુંદરી સદ્ગુણનાં, શૃંગારથીરે;

ધર્મ વિના નહિ ધાતે ધાતુ ધન પાપાણ,

સજની સદ્ગુણ જીવન સતિઓનું આ સંસારમારે. ૨૬

'સાખી. રનાન કરો મન શુદ્ધિનું, અમળ થવા નીજ અંગ;

સત્ય સુગંધી મરદને, ઉરમાં ધરો ઉમંગ,

પહેરો લાજ રૂપી પટકુળ મહા મેંધા મૂલનારે;

નિયતો નાના વિધવા નૌતમ દીપે રંગ,

સજની સદ્ગુણ જીવન સતિઓનું આ સંસારમારે. ૧

અંજન મન રંજન કરો, નેહ રૂપી નીજ નેણ;

સુકર્મ કંકણ કર વિષે, અળકાવો સુખ દેણ,

શ્રધા ટોલડી બાલે, ચોડો ચતુરાં ચોંપયારે;

તથાની ધરો નમનતા તાકે મનહર ખેણ. સજની ૦ ૨

વિનય રૂપી વેણી ગુથી, સંયો સિંદૂર સંપ;

બહાસમનું મન વશ કરે, જીવને વાળી જાંપ.
 મોહની મધુર વચનની રસના રસ ભરી રાખજોરે,
 પરહિત ધમ્મજાળાનું અંધ બેરખી સાર, સજની૦ ૩
 શીયલ રૂપી સાડી સજો, સુનીતિ બુદ્ધાદાર;
 શાન્તિ કસળી કોરની, મન રાચે મુલદાર.
 ઉત્તમ દયા રૂપી કંચુકી ધારો અંગમારે.
 ચણ્ડીયો અતુરાધ કરો પ્રેમે કરી પરિધાન; સજની૦ ૪
 ધર્મ ધરાણું ધાતનું, માજા મણિ જડીત;
 મુક્તા સદ્ગુણ શોભતા, પ્રેવો પરમ પુનિત.
 પતિના પ્રેમ રૂપી તે રત્ન હીરાના હાર છેરે,
 ધારો હર્ષ થકી એ સર્વોગે શણુગાર. સજની૦ ૫
 સ્વામીની સેવા રૂપી, અંજરનો અમકાર;
 ટેક વિવેકજ વિધુંવા, ઠીક બને ઠમકાર.
 પતિગુણ ગાન મુખે તે ધુધરીના ધમકારછે રે,
 શ્રવણ સુભક્તિ પ્રભુની કર્ણ અમુકે ઝાલ. સજની૦ ૬
 પતિ મુખ નીરખીને સતી, અંગે ધરે ઉલ્હાસ;
 ચરણ કમલમાં ચિત્ત ધરી, પૂર્ણ કરે અભિલાષ.
 ઘટમાં રોજ રટે ગોવિંદને નિજ ધરમાં રહીરે;
 કામ વિના પરમંદીર આપે નવ અથડાય, સજની૦ ૭
 પ્યારો પ્રાણ થકી ગણે, બણે ન બેદની વાત;
 સુખ દુઃખમાં સાથે રહે, તારે તે કુળ સાત.
 હિન્દવલ વશ વિસ્તારી, અમર બને આ લોકમાંરે,
 ગુણિજન તે ગોરીના ગુણની ગીતા ગાય, સજની૦ ૮
 સુનીતિના સરવર વિષે, ઝીલે હંસ સુગંધ;
 મુક્તાકુળ કીર્તિ ચરી, પ્રસન કરે નિજ પ્રાણ.

વાત ન રૂએ તેવા યશને ટેક વિવેકનીરે,
 હિંસા કરીને જગસો હૈયામાં હરખાય, સજની૦ ૯
 આયુષ્ય શું યુદ્ધમાં ધરે, નર કાયર નિર્મોહ્ય;
 કિંમત રત્ન તણી કરે, કેમ કરી કંગાળ.
 કેસરી ધાસ ન બક્ષે આપે સો અપવાસમાંરે,
 સતિઓ સંકટમાં પણ તજે ન નિજનો ટેક, સજની૦ ૧૦
 લોભ થકી લલચાય ના, ડરે ન યમથી આપ;
 મોહ ન લાગે મનવિષે, પતિવ્રત તણા પ્રતાપ.
 કરણ કંથ તણી મરણને આધિન આચરેરે,
 પતિને પ્રસન કરીને પ્રસન રહે વળી આપ, સજની૦ ૧૧
 તારા દમયંતી સીતા, અનુસૂયાદિ અનંત;
 અમર જની આ લોકમાં, પાળી પતિવ્રત પંથ;
 જવસાગરમાં નૌકા, સાય શીયળ સુખદાધહેરે.
 મનમાં સમજે બહેનો મોક્ષ તણું એ મૂલ, સજની૦ ૧૨
 ત્રાતાનો સતિનો પતિ, સકળ તીર્થનું સાર;
 પુનિત જને પદ સ્પર્શથી, લાધે પુન્ય અપાર;
 ધડ દર્શન જોતંતા પતિ મુખ મુખ્ય દિસે સદારે,
 મહામુખ પામે શિક્ષા મણિની શુણ્ણતાં કાન.
 સજની સરળ જીવન સતિઓનું. આ સંસારમાંરે.

ગરબી ૪ થી.

શાંન્તિથી શીયળ સાચવવા વિષે.

(બહાલા તમે પુરૂષ અમે નારી) એ રાગ.

શાન્તિ શીયળવ્રત ધારેરે, બહેનો શાન્તિ શીયળવ્રત ધારે;

નેથી સુધરે જન્મ તમારોરે,
 બહેનો શાન્તિ શિયળ વૃત્ત ધારો;   ટેક.
 શાન્તિથી કાંન્તિ તનની વધશે,
 સતિવૃત્ત શુભ ગતિ ધારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૧
 શીલ તણા શણુગાર સજીને,
 શરીર સદા શણુગારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૨
 શીળ ચિંતામણિ કંઠ ધરીને,
 શોભા સદૈવ વધારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૩
 માનવ જાતી વિષે શુભ આબ્યો,
 જન્મ ભવજળ તરનારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૪
 મધ પક્ષ પાછી નહિ મળવાની,
 હીરો હાથ આબ્યો ન હારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૫
 વિશ્વાસ કાળ તણો નવ કરીયે,
 આબ્યો આજ ઉત્તમ વારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૬
 સદ્ગુણના શુભ ભૂખણુ ખેરી,
 કરી દુર્ગુણ વિસારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૭
 સત્ સંગ સાથ લંહી ગુણિજનનો,
 પુણ્યને પંથે પધારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૮
 દુર્ગુણ દૂર રહે નહિ જોવો,
 કરવો નહિ કદિ અણુસારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૯
 દૈવે દીધેલ દયા કરી તમને,
 સદ્ગ કરો જન્મારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૧૦
 કાણુભંગુર આ દેહ સમજવો,
 જન્મ મરણુ ધરનારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૧૧

- પર ઉપકાર કરો નિત કાડે,
 સર્વ જનોપર સારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૧૨
 વાણી અને મન વશ કરવાનો,
 નિશ્ચયે પ્રકાર છે સારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૧૩
 સાર રહિત સંસારની વસ્તુ,
 નિત્ય વિવેકી વિચારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૧૪
 આત્મ સમાન સમગ્ર ગણીને,
 ક્યાંહિ ન કરીએ ટુંકારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૧૫
 દુઃખ ન દેવું કદિ દિન જનને,
 ધર્મ રહ્યો તેમાં તમારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૧૬
 નિત્ય સદ્ધર્મ પ્રમાણે વરતવું,
 પુણ્યમાં કરવા વધારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૧૭
 આ ભવસાગર ભાવથી તરવા,
 શોધવા શ્રેષ્ઠ પ્રકારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૧૮
 પાપને પંથે ચડે જે અધર્મી,
 તે જન નરકે જનારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૧૯
 પાવનું સંપનું વૃક્ષ આનાંદે,
 નિજ કુળમાં કરી ક્યારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૨૦
 વેદ અને શુભ શાસ્ત્રના વચને,
 પાડવો નિત્ય પતારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૨૧
 કામ ક્રોધ મદ મોહને હણવા,
 તજીએ વિષય વિકારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૨૨
 લાવી દયા દિલ માંહી વિશેષે,
 તજી સૌ ઉર અહંકારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૨૩
 શીલ વડે નિજ કુળ ઉગાળી,
 શીત્ર ગણિ પ્રભુ કંઠ ધારોરે;   બહેનો શાન્તિ. ૨૪

ગરબી પ મી.

સંસાર રૂપી વન.

૧ (તજો તમે કેક કરમ કરવું) એ રાગ.

વિકટ જગ વન વસમું કરી, તેમાં દીસે ભૂતવણી બારી. ટેક
કહેતા મતિ પહોંચે નહિ મારી, વિકટ જગ વન વસમું કરી. ૧
પડી ભૂલ ગાલો જગ વનમાં, વિચારે પડ્યો પછીથી મનમાં;
મળ્યું નહિ સુખ મારા તનમાં, વિકટ જગ વન વસમું કરી. ૨
અતિ બળે તડકો તૃષા લાગી, ચળે મન માંડે લઉં જળ માગી;
પણ એથી તરસ નહિ ભાગી, વિકટ જગવન વસમું કરી. ૩
ગયો થોડે દૂરજ હું જ્યારે, જોગી એક નજર પડ્યો ત્યારે;
ભિભો કર જોડી હું ને વારે, વિકટ જગવન વસમું કરી. ૪
લાગ્યો પૂજ્યા બેશી પાસે, કહો જોગી કેવું આ વન ભાસે,
તે વાત કેરી મને ઉઘાસે, વિકટ જગવન વસમું કરી. ૫
દિસે આ વનમાં બય બારી, વસે વાધ વર નાગણ કાળી;
જળવળે નાંખે નહિ તુંને મારી, વિકટ જગ વન વસમું કરી. ૬
આ ડુંગર મોહ તણા દીસે, રહે અકલુ શાકલુ એહ વિષે;
જતાં વેંત રૂધીર તુજ પીશે, વિકટ જગવન વસમું કરી. ૭
જો જો આ મદન હાથો આવે, તેને જો આ હાથણી લલચાવે;
૧ પડતાં હાથ પૂરણ દુભાવે, વિકટ જગવન વસમું કરી. ૮
ચડી કોધ ઝાડે મોહન વેલી, હુંટે સૌની આળસ એ પહેલી;
આવ્યો શાંદ આંહી તું ધર મેલી, વિકટ જગવન વસમું કરી. ૯
જો જો પહેલી જણણી આ જાયે, તેના તણ પુત્ર દિસે ભાયે;

મદ, મત્સર કામજ કહેવાયે, વિકટ જગવન વસમું કરી. ૧૦
 જો જો ચાકી ચતુરાં ચિંતા આવે, ભજો એને તો નિંદ્રા નાવે;
 એની ભગતી ઇચ્છા આઈ કહાવે, વિકટ જગવન વસમું કરી. ૧૧
 દિસે વિકટ ભાઈ આ રસતો, ખરું કહું છું વત્સ નથી હસતો;
 દીસે કડણ અતિશે નહિ સસ્તો, વિકટ જગવન વસમું કરી. ૧૨
 શુણી વાન ભય વાઘ્યો ભારી, રહી નહિ વૃત્તી અચલ મારી;
 એવું વિકટ વન છે આ સંસારી, વિકટ જગવન વસમું કરી. ૧૩
 દેખી દીક્ષગીર ગુરુ કહે છે, શ્રીકર છોડી સદ્ગુણ જે સે છે;
 તેને પ્રભુ પાર કરી દે છે, વિકટ જગવન વસમું કરી. ૧૪
 ક્ષમાને ધીરજ સંતોષે કરી, હિંમત હાથિ ભયને લેશેજ હરી;
 પ્રભુ પ્રેમ નાવેથી જાશે તરી, વિકટ જગવન વસમું કરી. ૧૫
 તજ ચિંતા ચિંત જોડી જાને, ધરી હોંશ ઇશ્વર જથ ગાને;
 મણિ કહે સદ્ગુણી તું થાને, વિકટ જગવન વસમું કરી. ૧૬

ગરબી ૬ ઠી.

(ખાગનું વર્ણન.) દીકરીએ મા પાસે કરેલું વર્ણન.

(અંખાજી ગરબે ધૂમે છે) એ રાગ.

ફડો આંગણે ખાગ રોપાવોરે મા,	ખાગમાં સૈયર સહુ રમથું;
હોંશે કુત્ર ઝાડો નંખાવોરે મા,	ખાગમાં ૧
ધણી જાતના રોપાવો આંગારે મા,	ખાગમાં
લાવી વાવી કરો ફળ સ્થંભ લાંગારે મા,	ખાગમાં ૨
છુટા છુટા ઓપે છોડ સારારે મા,	ખાગમાં
કરો કેશનંધ કોરના ક્યારારે મા,	ખાગમાં ૩

કરેણુ કેતકી કુમુંદની વાવોરે મા,	બાગમાં૦
રૂડાં કેશુડાં કદંબો રોપાવોરે મા,	બાગમાં૦ ૪
ગુણી ગુલાબ ગલ ગલતુરોરે મા,	બાગમાં૦
બુધ બધ બમસાઈ ધંતુરોરે મા,	બાગમાં૦ ૫
બકુતો બોલસરી બટ મોગરોરે મા,	બાગમાં૦
અંપો કેવડો તુલશી ડગરોરે મા,	બાગમાં૦ ૬
સુરજમુખી મોગરો ગલગોટોરે મા,	બાગમાં૦
તનમનીયાં બપોરીયો મોટોરે મા,	બાગમાં૦ ૭
પારીજાતક પુષ્પો પૂત્રેરે મા,	બાગમાં૦
ગુલછડી તગર બહુ ખૂત્રેરે મા,	બાગમાં૦ ૮
શોભે પૂલઝાડ હારો હારે મા,	બાગમાં૦
રૂડા માલતીના છોડ હજારે મા,	બાગમાં૦ ૯
હાર શંગાર સહુ રહે ખૂત્રીરે મા,	બાગમાં૦
બમે ભમરા ઘણા ભાન ભૂલીરે મા,	બાગમાં૦ ૧૦
વધે વાસના વિશેષે સારીરે મા,	બાગમાં૦
વાવો નાગરવેલ શણુગારીરે મા,	બાગમાં૦ ૧૧
વટ અંદન વૃક્ષ બહુ મોટારે મા,	બાગમાં૦
વાવો પોશ્વિની વેલ રંગ ખોટારે મા,	બાગમાં૦ ૧૨
સાગ શીશમને લીંબુ નાંખુરે મા,	બાગમાં૦
રૂડું કદપદ્મ શેતુર લાંખુરે મા,	બાગમાં૦ ૧૩
ઝનાર અંજીર અખોડ બદામરે મા,	બાગમાં૦
તજ એલચી લવિંગ હામ હામરે મા,	બાગમાં૦ ૧૪
નાંખો માંડવા દ્રાખના સુધારીરે મા,	બાગમાં૦
ફતમ પ્રાણસાં પપાક સોપારીરે મા,	બાગમાં૦ ૧૫
કરમદાં બજૂરી નાળિયેરી વાવોરે મા,	બાગમાં૦
તેને મેંદીની વાડ કરાવોરે મા,	બાગમાં૦ ૧૬
આસોપાલવ ચકુશન ફળશેરે મા,	બાગમાં૦

વાવો ઔપધી સહુને મળશેરે મા,	બાગમાં ૧૭
રાયણુ ખેરડી સીંતાફળોં અશોકરે મા,	બાગમાં
જુએ રામફલ જામફળ લોકરે મા,	બાગમાં ૧૮
નીર છાંટી રંગાવો ચોકરે મા,	બાગમાં
રૂડા રસ્તા પડાવો અથોકરે મા,	બાગમાં ૧૯
પચરંગી સુખેદક રચાવોરે મા,	બાગમાં
પોપટ મેનાને પાંજરે પઢાવોરે મા,	બાગમાં ૨૦
સુધરેલી સૈયરો તેડાવોરે મા,	બાગમાં
રૂડાં નીતિનાં ગીત ગવરાવોરે મા,	બાગમાં ૨૧
મુકું આંગણે દીવડા ઉઝળીરે મા,	બાગમાં
રમું તેવ તેવડી લઘ તાળીરે મા,	બાગમાં ૨૨
બધા બાગમાં શિરોમણિ આ બાગરે મા,	બાગમાં
ગાથું વાજાંત્ર સંગ રૂડા રાગરે મા,	બાગમાં ૨૩

ગરબી ૭ મી.

સાસરીએ સંપીને રહેવા વિષે.

(લાલ પીયારીનો સાહેબોરે) એ રાગ.

રહીએ સંપી જંપી સાસરેરે,
જેથી સુખ તનમનમાં થાય હો બહેન. રહીએ ૦ ટેક.
આળસ ઉધ તજ દો અંગનીરે,
લાગો પતિ ગુરજનને પાય હો બહેન. રહીએ ૦ ૧
નિર્ભળ મનથી નીતિ સાચવોરે,
એ કલ્યાણ તણો શુભ પંથ હો બહેન. રહીએ ૦

આચારી લોપો નહિ કદિ નાથનીરે,	
જેથી રાજ રહે નિજ કંથ હો બહેન.	રહીએ૦ ૨
વિદ્યા વિવેકને વિચારથીરે,	
લેજો સંભાળી શુભ સાર હો બહેન.	રહીએ૦
લોભ અને લાલચ દૂર રાખજોરે,	
મનવશ રાખી સજો સુવિચાર હો બહેન.	રહીએ૦ ૩
પ્રેમે લાજ મર્યાદા પાળવારે,	
ધારો ધીરજ ધર્મ સુ સંગ હો બહેન.	રહીએ૦
શીલ સરલતા સાચું ધન ગણીરે,	
નિશ્ચિન દીલ ધરવો ઉગંગ હો બહેન.	રહીએ૦ ૪
સાચી વિદ્યા સગજણુ માનીએરે,	
જેથી પ્રોઢપણું જળવાય હો બહેન.	રહીએ૦
શુભ વચ્ચાબૂપણુ શું કામનારે,	
જો નહિ સદ્ગુણી થવાય હો બહેન.	રહીએ૦ ૫
નમ્રપણું અંગે નિત રાખવુંરે,	
ત્યારે સાસરીયે સુખ થાય હો બહેન.	રહીએ૦
સરલ સ્વભાવે રહેવું મર્વદારે,	
જેથી અંતર નહિ અકળાય હો બહેન.	રહીએ૦ ૬
સગય મળ્યો રૂડો ખોવો નહિરે,	
સનવો શીલ તણો શણગાર હો બહેન.	રહીએ૦
રાખો રોજ લલાટે ચાંડણેરે,	
દિન રજની પાળો આચાર હો બહેન.	રહીએ૦ ૭
ગંભીર મધુર અવાજે ખોલીએરે,	
હેતે હળીમળી કરવાં કામ હો બહેન.	રહીએ૦
દોષ ખોતાના પિંડ તણો તજોરે,	
જેથી મળશે ઉત્તમ કામ હો બહેન.	રહીએ૦ ૮
ચોડખાં તનમન રાખો પ્રેમથીરે,	

ધરવાં નહિ આછાં પટકૂળ હો બહેન. રહીએ૦
 નવરાં રહી પરધેર જવું નહિરે,
 વરતવું નિજ પતિને અનુકૂળ હો બહેન. રહીએ૦ ૯
 કામ ક્રોધ મદ લોભનોરે,
 કરવો શીલ કટારે નાશ હો બહેન. રહીએ૦
 સર્વે પાપ પંથની રીતીઓરે,
 તોડી કરવો કુળ ઉગ્ગસ હો બહેન. રહીએ૦ ૧૦
 ખરચ ઉપજ સમ સમજ રાખીએરે,
 દાલા બલકાનું નહિ કામ હો બહેન. રહીએ૦
 વસ્ત્ર અને આભૂષણ કારણેરે,
 હઠ કરી ખરચો નહિ કંઈ દામ હો બહેન. રહીએ૦ ૧૧
 ધરની વાતો બહાર ન કીજીએરે,
 જેથી પત પોતાની જાય હો બહેન. રહીએ૦
 પ્રભુપદ ઉપર પ્રીતી રાખવીરે,
 તે મણિ સમ શોભા લેખાય હો બહેન. રહીએ૦

ગરબી ૮ મી.

કન્યા વિક્રય નિષેધ.

(હારે વહાલા તમે પુરૂષ અમે નારી) એ રાગ.

કન્યા વિક્રયનો ચાલજ ખાજો,
 ખાજો કે ટાજો કે અગનીમાં જાજોરે; કન્યા વિક્રય૦ ટેક ૧
 એવા દુષ્ટોનું દુનિઆમાંથી,
 ઠોકર મારી નામ ટાજો રે; કન્યા વિક્રય૦ ૨

વડા વેપારી શેઠ જે કહાવે,	કન્યા વિક્રય ૦ ૩
કરે પુત્રિનો ભવ ઝોશીઆજોરે;	
એવા લોભી લુચ્ચા જે જન છે,	કન્યા વિક્રય ૦ ૪
પ્રજા એવા પાપીને પ્રજાજો રે;	
ગાયોને દીકરી જ્યાં દોરે ત્યાં,	કન્યા વિક્રય ૦ ૫
મૂકે ત્યાં જાય નહિ આરો રે;	
એવા દુષ્ટ પિતાને ધિકઃ હોજો.	કન્યા વિક્રય ૦ ૬
સાઠ વર્ષનો શોધે ધરવાજોરે;	
પૈસા લઇને ખીસા ભરવા,	કન્યા વિક્રય ૦ ૭
સ્વાસ્થ્ય જીએ ન કન્યાનો સારોરે;	
વૃદ્ધની સાથે વિવાહ કરે છે,	કન્યા વિક્રય ૦ ૮
તેતો નજરે વિધવાપણું બાજોરે;	
છોકરી તેનાં છાજ્યાં લેશે,	કન્યા વિક્રય ૦ ૯
મરજો એવો બાપ લોભવાજોરે;	
એ પૈસાથી પરણે પોતે,	કન્યા વિક્રય ૦ ૧૦
ધિકઃ તેનો જન્મારોરે;	
મડા કે બાળ સાથે મીઠાળ બાંધ્યું,	કન્યા વિક્રય ૦ ૧૧
દેખી ઊઠે મને ઝાજોરે;	
કન્યા દિસેછે સોળ વરસની,	કન્યા વિક્રય ૦ ૧૨
એંશી વર્ષનો વર બાજોરે;	
એવાં કળેડાંને દુનિયામાં,	કન્યા વિક્રય ૦ ૧૩
દેખી આવે કંટાજોરે;	
દેખીતો જીવનમ દુનિયામાં,	કન્યા વિક્રય ૦ ૧૪
બાંધ કરી ચાલ ટાજોરે;	
વેપારી અધિકારી વિચાર કરીને,	કન્યા વિક્રય ૦ ૧૫
આંખ ઉઘાડીને બાજોરે;	
બચ્ચુ મચ્ચુ જે સ્ત્રી હોય સારી,	

તેનો અભણથી પનાજોરે;	કન્યા વિક્રય ૦ ૧૬
વર સારો કે સમજી જીએ નહિ,	
પિતા પૈસા લેવા વાજોરે;	કન્યા વિક્રય ૦ ૧૭
પૈસા જમાઇને કરજે કઠાવ્યા,	
ભૂખભેજો થયો ભાજોરે;	કન્યા વિક્રય ૦ ૧૮
ખાવા પીવાના સાંસા પડે છે,	
પુત્રિનો ભવ ઝોશીઆજોરે;	કન્યા વિક્રય ૦ ૧૯
જળ પોટા જેવો પુત્રિનો પૈસો,	
શીટી જતાં ઝટ ભાજોરે;	કન્યા વિક્રય ૦ ૨૦
શાણા શેઠો સગજી મનમાં,	
લોભી વિચારો ટાજોરે;	કન્યા વિક્રય ૦ ૨૧
પોકાર કરી મણિશંકર કહે છે,	
ઝેવો જીલ્લમ કાઢ વીર ખાજોરે;	કન્યા વિક્રય ૦ ૨૨

ગરબી ૬ મી.

પરોપકાર કરવાનો ઉપદેશ.

(ઝોધવજી સંદેશો કહેજો શામને) એ રાગ.

પર ઉપકારી કારજ કીજે પ્રાણીયા,
દીધો છે પ્રભુજીએ દુર્લભ દેહજે;
તેના સાર્થકતા બેદો ન જાણીયા,
રાખી બેઠો વિત્ત વિષે તું નેહજે. પર ઉપકારી ૦ ૧
મોટાઇ લીધી તે' લાખો લોકમાં,
પૂરણ પામ્યો પુત્ર તથા પરિવારજે;
મન અભિમાન ધરીને ચાલ્યો ચોકમાં,

કદિ જમપર નહિ કીધો પર ઉપકારજો. પર ઉપકારી૦ ૨
 પૂલ કરી ફાકટ પૂજાતો તું ક્યો,
 મેળવીયું તેં નાન જાતમાં નામજો;
 ફૂડ કપટથી પૈસો ભેજા તેં ક્યો,
 કહે એ તે શું આવે તુજને કામજો. પર ઉપકારી૦ ૩
 જીવ જાતી તુંતો જો હામો હામની,
 કાંઈ પણ કરજો મનુષ્ય કેરું કામજો;
 નહિતર તારી કાયા તે શા કામની,
 તારા મનમાં વિચારજો તું આમજો. પર ઉપકારી૦ ૪
 ઝાઝાં ઝાડી તણા તું જીને ઝાડવાં,
 તે પણ આપે પૂલ ફળોને કાઢજો;
 ઔષધ રૂપે જનના દુઃખ મટાડવા,
 જાણે પોતે એવો બણીયાં પાઠજો. પર ઉપકારી૦ ૫
 પથરા છે તે પણ જુઓ પરકારણે,
 ચણતર માંહે પોતે જરૂર ચણાયજો;
 જન ઉપયોગી ચીજોને જઈ વારણે,
 જે જનના સુખ સાધન રૂપ ગણાયજો. પર ઉપકારી૦ ૬
 કુવા તળાવોને વળા રૂડી વાવડી,
 તેમજ નદી આપે છે નિર્મળ નીરજો;
 એવી રીતિ જે જનને નવ આવડી,
 તેને જોઈ મન ચમ્પે દિવગીરજો. પર ઉપકારી૦ ૭
 દેહ ધર્યો ધરણીમાં પણ નવ ધારીયો,
 વ્યર્થ જન્મ ભૂમિ શીર કીધો ભારજો;
 હાથે ચડીયો હીરો જે જન હારીયો,
 તેને કવિ કાવિદ કરશે ધિઃકારજો. પર ઉપકારી૦ ૮
 એ માટે આ કેણુજ માફ માનીને,
 તુ કર શક્તિ પ્રમાણે રૂડાં કામજો;

તો ગમશે તારા ગુણ સધળા યાનીને;
 આ જુગમાં વળી રહેશે તારું નાગજો.   પર ઉપકારી૦ ૯
 એ માટે માણસનો આ અવતાર છે,
 યીજો કંઈ મન લાભ ન જાણીશ લેશજો;
 આ સંસાર વિષે એ ઉત્તમ સાર છે,
 જાણી લે મનમાં તું એમ હમેશ જો.   પર ઉપકારી૦ ૧૦
 જેથી પરલોકોમાં પણ સુખ પામીએ,
 નક્કી મેળવશે પ્રભુજીનો સ્નેહજો;
 આપણને દીધો છે અંતર જામીએ,
 એ કારણ રૂડો માણસનો દેહજો.   પર ઉપકારી૦ ૧૧
 પણ તું પેટ ભરીનેરે પોઢી રહ્યો,
 મન માની તેં માણી જુગમાં મોજજો;
 વળુ વહેવારીકતા પૂરમાં તું તો વહ્યો,
 બહુ લીધો છે ગડાઈ કેરો જોજો.   પર ઉપકારી૦ ૧૨
 જે સજ્જન ઉપકારી કામ કરી ગયા,
 એવા સજ્જનને મનમાં સંભારજો;
 જે પૃથ્વી ઉપર નામા ધારી થયા,
 ધન્ય ધન્ય છે એના સૌ અવતારજો.   પર ઉપકારી૦ ૧૩
 જાણી ભૂખ્યાંને ભોજન તો આપીએ,
 સદ્વિદ્યા આદિકનું દીજો દાન જો;
 એવી રીતે જનનાં દુઃખો કાપીએ,
 ઉદાર મન રાખો સદા મહેત્યાનજો.   પર ઉપકારી. ૧૪
 રોગી માણસના સહુ રોગ મટાડીએ,
 રૂઠાં કરી એસડ ઉપાય અનેક જો;
 સદાય ચિંતા મનમાંથીજ ધટાડીએ,
 ધારી મનમાં રૂડી ધરમની ટેક જો.   પર ઉપકારી. ૧૫

કાઢ્યો કાળ નકામો તમે કેટલો,
જુઓ વિચારી કીધાં શાં શાં કામ જો;
મણિ સમ ગણિને ઉત્તમ ઉપદેશ ઓટલો,
મન ધરશે તો મળશે ઉત્તમ હામજો. પર ઉપકારી૦ ૧૬

ગરબી ૧૦ મી.

પરમેશ્વરની દયા.

(મહેસે પધારો મહારાજ, માણીગર મહેસે પધારો મહારાજ)એ રાગ.

પ્રભુની દયા અપરંપાર,
સજ્જન પ્રભુની દયા અપરંપાર;
ધન્ય ધન્ય જગત કીરતાર,
સજ્જન ધન્ય ધન્ય જગત કીરતાર.

ટેક.

ચિંતા ચિત્ત વિષે સદા,
રાખે સર્વની તેહ;
પ્રીતિ લાવી પાળે છે,
વરસાવે છે તે મેહ.

સજ્જન પ્રભુની૦ ૧

સૌથી સોંધું જગ કર્યું,
ખપનું જાણી સદાય;
એવું ભવપણ આણીને,
કાંત્રી પ્રાણી તણી રક્ષાય.
જુઓ અત્તર મોઢું કર્યું,
લામક મન ગણી લીધ;
ઉપયોગી તે નહિ બહુ,
તે શ્રીમંતોને દિનદિન દાધ.

સજ્જન પ્રભુની૦ ૨

સજ્જન પ્રભુની૦ ૩

મોતીના કથુ મોંઘા કર્યા,
 મર્યા મનાઢયને મેર;
 કથુ તે અલ્પજ છઠ્યા,
 જુઓ વિચારી મન બલિ મેર. સંજનન પ્રભુનીં ૪
 કથુ અજના સરતા કર્યા,
 ઘાટે ઘાટે ધણાય;
 સૌ માણસ હેતે જમે,
 મનમાં હરખી સદાય. સંજનન પ્રભુનીં ૫
 મોંઘા મહેલ કર્યા ધણા,
 મળશે ભાગ્યે એક;
 છોટા જન ઇચ્છે નહિ,
 લેહ મેળવવાને છેક. સંજનન પ્રભુનીં ૬
 સોંધી છાંય તરફર તણી,
 દેખીને સુખ થાય;
 અદ્ભુત માયા તેહની,
 જુઓ કોથી નહિ કળાય. સંજનન પ્રભુનીં ૭
 રીદ્ધિપતિને મહેલમાં,
 અવસોડી શકે નહિ કાય;
 ચોક્કી ચાવડીએ કીલી,
 તેનું દર્શન દુર્લભ હોય. સંજનન પ્રભુનીં ૮
 ગુણિજનને ગરીબાઇ છે,
 મળશે સર્વે ધાઇ;
 અહા! ધન્ય પ્રભુ તમે,
 ધન્ય ધન્ય તારી અતુરાઇ. સંજનન પ્રભુનીં ૯
 મોંઘા જરીયન તાર છે,
 બેસે દાસ ધણાય;

- સુતરથી મોંધું કર્યું,
 નેથી નિર્ધને નહિ લેવાય. સંજ્ઞન પ્રભુનીં ૧૦
 કેવું સુતર સસ્તુ કર્યું,
 સુલ્લભ લેવું જણાય;
 ઇશ્વરનું ડાહ્યાપણુ જુઓ,
 કહો કેના થકી એ ગણાય. સંજ્ઞન પ્રભુનીં ૧૧
 કનક ફળ કાંટાળાં કર્યા,
 કેળાં કામળ કીધ;
 ઉપયોગી જાણી ધણી,
 તેવી વસ્તુ સસ્તિ કરી દીધ. સંજ્ઞન પ્રભુનીં ૧૨
 જે જે ઉપયોગી ધણાં,
 સોંઘાં કીધાં અપાર;
 રૂકું કીધું જગદીશ્વરા,
 માને તુજ પાડ સૌ સંસાર. સંજ્ઞન પ્રભુનીં ૧૩
 ઠરાવ એવો સહુ સ્થળે,
 કીધો છે જગદીશ;
 અદ્ભુત કામો જોઈને,
 નામે મણિશંકર તુંને^૧ શીશ. સંજ્ઞન પ્રભુનીં ૧૪

---

૧ તને.

સમાપ્ત.

વેકેશન વખતે છેવટ

ઈશ્વર પ્રાર્થના.

ભુજંગી છંદ.

મળી સર્વ ખહેનો સદા હાથ જોડી, કરીએ પ્રભુની સ્તુતિ ચિત્ત ચોડી; અહો હે પ્રભુ સર્વ તાપો સમાવો, સહુ સાથને ક્ષેમ રાખી નિભાવો.	૧
ઉમમી પાણું આપજો સર્વદાયે, કરો દૂર વિદ્યો પ્રભુજી બધાયે; નીતિમાં પૂરી પ્રીત સારી રખાવો, સહુ સાથને ક્ષેમ રાખી નિભાવો.	૨
રૂડાં મીત નીતિ તથાં જે રૂપાળાં, દઈ યાદો કંઠે કરાવો રસાળાં; ગણી બાળકા હોંશ પૂરી કરાવો, સહુ સાથને ક્ષેમ રાખી નિભાવો.	૩
નવાં પુસ્તકોમાં પૂરો ગ્રેમ આપો, દઈ હર્ષ હૈયે ગુરૂ ભાવ સ્થાપો; પિતા માત બક્તિ હૃદયમાં ઠસાવો, સહુ સાથને ક્ષેમ રાખી નિભાવો.	૪

૧ હૃદય.

તારીખ. ૮-૧-૧૯૦૪

મણિશંકર વિ. વિદ્યનાથ દવે.

લાલપુર કન્યાશાળાનો માણ મહેતાજી.

પૃષ્ઠ. ઘોરણ. ગરબી. કોલમ. અશુદ્ધ. શુદ્ધ.

૧	ખાળ.	૧	૨	સખી	રાખી
૭	૧	૩	૫	રીતે	ભાતે
૧૨	૨	૩	૬	સિવણ	શિવણ
૧૫	૨	૫	૬	સાક્ષા	સાક્ષા(ચોખ્ખા)
૧૭	૩	૨	૧	પૂલો	પૂલ
૧૮	"	"	૧૦	ઝેરડોઝે	ઝેરડોઝે
૨૦	"	૪	૧	ગણાવું	બણાવું
૨૧	"	૪	૩	રખી	રહી
૨૧	"	"	૫	બાવથી	બાવથી
૨૩	૪	૧	૩	ઉપાસવારે	ઉપાસનારે
૨૫	૪	૨	૧૯	લાખો	લાખો
૩૧	"	૬	૭	ધરે છે	ધરેછે રે
૩૬	૫	૪	૪	નાખીયા	નાંખીયા
૩૭	"	"	૧૧	સૌર્ય	સૌર્ય
૪૧	"	૬	૧૮	ભાઈ	ખાઈ
૪૪	૬	૧	૨૨	નીજ	નિજ
૪૬	"	૩	૧૦	નાંરી	નારી
૪૮	"	૪	૧૦	વીચારી	વિચારી
૪૯	"	૫	૧	સહાત	સહીત
૪૯	"	"	૨	નઠારી	નઠારા
૫૧	૬	૫	૮	યજની	સજની
૫૬	કોલેજ	૨	૧૩	ફયાવું	ફસાવું
૫૯	"	૩	૧૩મી કો- લમનો	અંક મુ- ક્યો નથી	૧૩
૬૦	"	૪	૧૫મી કો- લમમાં	શાન્તિ	શાન્તિ
૬૧	"	૪	૧૪	વિવેકી	વિવેકે
૬૨	"	૫	૮મી માથે	૧ છે	તે ૨૬ છે
૬૬	"	૭	૮	દોપ	દોષ
૭૧	"	૮	૧૩	ઉપકી	ઉપકાર
૭૫	છેવટ	શુભંગી	૪	પૂરો	પૂરો

જાહેર ખબર.

મહેશ્વરના ને સદ્ગુહરના.

આ વિનંતી પત્રથી આપને ખબર આપવામાં આવેછે. અમારા તરફથી થોડા રોજમાં નિચે લખ્યાં પુસ્તકો છપા ખહાર પડવાનાં છે. તે અગાઉથી આહક થઇ નામો નોંધ. લેજો.

રસીક પ્રેમવેલી ભાગ ૧	કીમત.	રૂ. આ. પા.
(ખરા પ્રેમની ખુખી)	...	૦-૧૦-૦
કર્ણદાનેશ્વરી નાટક.	...	૦-૩-૦
દૃષ્ટાંત બીજીસી.	...	૦-૪-૦
પાંચદેવ પાકત પુજન.	...	૦-૬-૦
સત્ સજ્જની.	...	૦-૨-૦

ઉપર દર્શાવેલાં પુસ્તકોના ૧૨૦૦ આહક થયે છપાવી પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવશે. જેને લેવા મરજી હોય, તેણે નિચેના શીર્ષનામે લખવું. અગાઉથી આહક થનારને પોષ્ટેજ માફ. દરે ૧ પ્રત મળે.

તા. ૧૫-૧-૧૯૦૪

કર્તા

મણિશંકર વિ. વિશ્વનાથ દવે.

રહીશ. જોડીયાબંદર

હાલ રૂપે. આશિ. ખાસ્તર, હડીયાબંદર.

